

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

Articulus. VI. De Dominio proprietatis Religiosorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

etsi fuerit de familia David, ad quam spectabat Regnum Israël probatur: quia ante Christum natum fuit Regnum Judæ ablatum à tota familia Davidis uti liquidum est ex Jerem. 22.

Restat controversia an DEUS Christo ut homini titulo filiationis naturalis Regiam dignitatem, & Dominium directum temporale in omnia regna mundi

communicaverit. Affirmant multi cum Soarez Molin. non pauci negant cum Vasquez contententes solum Regiam potestatem non solum spiritualement, sed etiam Politicam præcipiendi in omni materia temporali jusque dicendi in toto orbe, litesque dirimendi, hanc ut propabiliorrem sequitur Amicus n. 37.

ARTICVLVS SEXTVS.

De Dominio Proprietatis Religiosorum.

§. I.

De Dominio Religiosorum Conventuum in Communi.

29. **D**ico primò secundum jus commune ferè omnes Religiosi Conventus sunt capaces pleni domini bonorum etiam immobilium, est Communis contra Navarrum Contententem, quod Communitas Religiosa sit solum administratrix bonorum, dominium verò sit penes Christum. Dixi ferè omnes, quia Franciscani de observantia dicti, uti & Capucini sunt incapaces omnis domini: sic enim excipiuntur à Trident. *Sess. 25. c. 3. de Regular. & à Nicol. 3. Extravag. exiit de U. S.* Ubi dicit ad se, & ad Romanam Ecclesiam pertinere dominium rerum, quibus præfati Religiosi utuntur, immediate autem præmiserat loquens de aliis, quod Monachus res sibi oblatas vel dona-

tas Monasterio acquirat. Trident. autem dicit: deinceps omnibus aliis Religiosis licere possidere etiam generaliter bona immobilia. Ex quibus sic argumentatur. Eo modo Ordinibus competit domini pleni possessio quo modo agnoscit sedes Apostolica jis competere, sed hæc agnoscit jis competere possessionem pleni domini, sedes enim Apostolica reddit incapaces solos Franciscanos & Capucinos, nec intentio fidelium vult penes ullum alium esse dominium, nec mens conventuum paupertatem excludit dominium à communitate, sed à singulis in particulari, ita ut deinceps nihil sibi, sed monasterio acquirant *cap. cum olim 2. de privil: ubi Innocent. inquit: quidquid Monachus acquirat, monasterio acquirat.*

Con.

Confirmatur Trident. dicit, quod deinceps liceat omnibus mendicantibus Monasteriis bona immobilia possidere: possidere autem non est solum bona administrare, ut explicat Navar. Sed verum dominium habere.

Nihilominus dominium Religiosorum Conventuum non est ita absolutum, ac independens uti est secularium, Less. lib. 2. c. 4. n. 20. primò enim bona mobilia, pretiosa, ac imòbilia non possunt alienari, nisi in comòdum Religionis. Secundò pereunte Regulari disciplinà, aut superveniente alià causa justa possunt eorum bona applicari Authoritate sedis Apostolicæ ad alias pias causas exceptà quantitate sufficiente pro alendis Religiosis.

30. Dico secundò Domus Professa Societatis JESU. Privilegio Tridentini renunciavit, ita ut sit incapax etiam in Communi possidendi bona stabilia, redditusque etiam in cultum divinum, seu pro Sacristia & Fabrica Ecclesiæ: ita Paulus 3. Julius 3. Gregorius 13. in Bullis instituti Societatis confirmatoriis, in quo S. Ignatius *examinis c. 1. §. 3. p. 6. Constit. c. 2. §. 2. & 3. ita statuit*, prout refertur in Bullis.

Est tamen capax in Communi domini bonorum mobilium, item domini per legatum, aut institutionem hæreditariam non solum in mobilibus, sed etiam in immobilibus, cum jure civili ad ea obrinenda, non ut stabilia retineantur (nisi res stabilis sit necessaria ad professorum habitationem, vel recreationem) sed ut vendantur *cit. c. 2. §. 5. & 6.*

Excipe legatum annuum perpetuum, aut ad longum tempus, quale est decennium, hujus enim dominium non acquirat, nec jus ad id acquirendum. Ratio

autem est, quod omnis Religio possit institui hæres, nisi peculiariter jus obstet; uti obstat minoribus de observantia, & Capucinis, paupertas enim ut sic non inducit incapacitatem, aliàs nulla religio capax esset, atqui nullum jus excipit domum Professam, seu Professos ut membra Societatis, sed ad summum ut personas particulares per *cit. c. 2. §. 12.* quibus etiam Collegia non possunt succedere licet hæc sint capacia institutionis.

Patres Discalceati Carmelitæ non sunt capaces possessionis stabilium ut talium, unde hæc illis relicta redigi debent in mobilia, seu vendi, horum enim uti & jurium, censuum perpetuorum, aliorumque annuorum reddituum dumòdo non sint radicati in stabilibus, seu radicibus, ut agris, olivetis, vineis, &c. uti loquuntur eorum Constitutiones *l. p. c. 7.* capaces sunt omnes illorum Conventus, & Collegia, unde patet, quod paupertas domus Professæ sit strictior, quàm Discalceatorum Patrum.

31. Dico tertio Reliqui Ordines Religiosi mendicantium & non mendicantium cum Collegiis ac domibus Probationum Societatis JESU habent defecto plenum dominium possessionum tam immobilium, quàm mobilium, ligatam tamen, ut non valeant licitè nec validè absque consensu Pontificis alienare immobilia, nec mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt. De Collegiis & domibus probationum Societatis constat ex ejus Constitutionibus, & litteris citatis Apostolicis, ac ex *cit. jure Communi*, cui Societas quoad hæc domicilia, uti nec ceteri ordines renunciârunt.

Dices Pro Navarro: fundatores Monasteriorum, & Collegiorum Christo donârunt

nârunt ea bona dotalia, sicut dotantes templa, atqui bonorum Ecclesiasticorum dotalium, ac templorum dominium est penes Christum, ergo sicut status Ecclesiasticus non est Dominus proprietarius bonorum Ecclesiæ, sed administrator universalis quidem administratio est penes Pontificem, particularis verò penes clericum particularem cujusvis Ecclesiæ particularis, ita proprietas bonorum, ex quibus sunt Conventus Religiosi fundati spectat immediate sub Christi patrimonium, & hujus dominium, administratio verò pura ad Conventus Religiosos. *Resp. Cum Gormaz Disput. 9. n. 486.* dupliciter Christo donari bona. Primò secundum se considerato, hoc modo donantur bona Ecclesiis, unde *Canone 39. ex Apostolicis* vocantur Bona DEI, & passim in canonibus à sanctis Patribus patrimonium Christi. Secundò, Christo non in se ipso sed in speciali sui imagine considerato juxta illud Matth. 25. *Amen dico vobis, quidquid fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Quare hoc secundo modo donata ex mente fidelium manent in dominio donatoriorum non minùs quàm in dominio, ac patrimonio pauperum, quæ hi à fidelibus acquirunt. Hoc secundo modo acquiri à Conventibus Religiosis donata à fidelibus, priori verò primo ab Ecclesiis est sententia citati Doctoris.

Verum dico cum sententia communiore, quod pariformiter sit discurrendum de dominio donatorum Ecclesiis, ac de dominio datorum Conventibus Religiosis. ita Haunoldus *Tom. 1. hic tract. 1. n. 64.* Ratio quia fideles modo uniformi donant utrisque, sed Monasteria acquirunt dominium plenum, etsi ligatum in donata per n. 29. ergo etiam Ecclesiæ,

ergo sicut penes Religiosos, ut sunt membra Conventuum, seu penes ipsam eorum communitatem, secus apud eosdem ut sunt personæ particulares, est dominium plenum sed ligatum, ita donatorum Ecclesiis dominium est penes clericos, ut sunt membra cujusque Ecclesiæ ligatum tamen, proinde cum quævis Ecclesiæ particularis sit pars Ecclesiæ universalis, cujus caput est Romanus Pontifex, dominium omnium bonorum Ecclesiarum particularium est penes universalem Ecclesiam, administrandi autem jus universale Ecclesiæ universalis bona est penes Pontificem, particularium autem Ecclesiarum penes harum Præpositos; sicut administratio bonorum Religiosorum est penes Præpositos, horumque Conventus, subordinata universali administrationi Præpositi Generalis, unde sicut nullus Religiosus Præpositus ut est Particularis persona, est proprietarius ullius rei, ita nullus Clericus, imo nec Pontifex ut est particularis persona est Dominus ullius boni Ecclesiæ, uti colligitur ex *Canon. non liceat Papa causa 12. q. 2.* Ubi Papa Simachus dicit, *non liceat Papa prædium Ecclesiæ alienare aliquo modo pro necessitate nec in usumfructum rura dare.* Subintelligendum est absque causa rationabili; sine hac enim esset alienatio invalida: unde inquit Haunold. *n. 63.* dari exemplum in jure Canonico, ubi *ly non licere idem valet ac non valere.* Traditque Barbof. in *Tract. de dictionibus, dictione. 191. n. 3.* Equipollere præcepto, ac necessitatem imponere.

Non obstat quod sæpe in jure Canonico à sanctis Patribus vocentur patrimonium Christi, & res DEI etiam à Tridentino *Seff. 21. c. 5. de reform.* quia etiam

tiam in jure Canonico vocantur res Ecclesiarum, & dicuntur ab ijs possideri, haberi, esseque facultates Ecclesiae atque bona, ut *Capit. expedit Causa 12. q. 1.* (ubi etiam praepositus Ecclesiae dicitur dispensator) & *capit. Causa 13. de V. S.* Ergo si inde Adversarij probent jus proprietatis esse penes Christum, eodem jure convincitur jus esse penes Ecclesias. Resp. ergo eatenus dici patrimonium. Christi ac res DEI, quatenus ex intentione fide-

lium debent impendi in cultum DEI, & alimenta ministrorum, residuumque in pauperes erogari.

Hinc infert Molin. apud Haunold. n. 65. bona unius Ecclesiae irrationabiliter translata ab uno Pio loco ad alterum Pium locum esse ab hoc, aut a pontifice restituenda priori contra Navarr. Consentientem, si darentur Laico, ibi enim secus hic remanerent sub dominio Christi, cui secundum ipsum convenit dominium.

§. II

De dominio Religiosorum in particulari, & capacitate acquirendi.

32. **D**ico primo, nullus Religiosus professus est capax ullius domini rei temporalis pretio aestimabilis, ususque juris, sed praecise usus facti, seu rerum necessariorum dependentem a superiorum voluntate; ita Trident. §. 25. c. 2. de Regular. Exprimens ut mobilia, quorum usus conceditur statui paupertatis conveniant, neque fiat superflua, neque ex necessariis aliquid superiores denegent.

Hac porro in capacitas ex voto solenni professorum non oritur praecise ex natura voti paupertatis, quia ad hujus naturam sufficit abdicatio usus rerum retento dominio paupertatis: sicut votum castitatis in conjugibus impediens usum conjugii stat cum dominio mutuo retento in corpora. Neque etiam ex natura voti paupertatis ut constituentis cum aliis verè Religiosum, cum ex Bullis Gregorii 13. constet

dari veros Religiosos retinentes dominium sine tamen libero rerum usu. Neque provenit praecise, ac convertibiliter ex solennitate voti paupertatis, ut patet in Societatis JESU coadjutoribus formatis spiritualibus & temporalibus incapacibus domini cuius vis rei per constitutiones Societatis & Bullas Pontificum apud Sanch. lib 7. moral. c. 18 n. 24. Etsi eorum vota Religiosa sint simplicia quoad hunc enim effectum aequivalent solennibus. Ratio est quod ad solennitatem votorum sufficiat reciproca votorum perpetuitas, hoc enim tam ex parte voventis, quam religionis acceptantis, qui conceptus stare potest sine annexa domini incapacitate, licet hac defacto sit annexa.

Non etiam jure divino hac incapacitas est inducta contra Victoria, & alios, quia alios etiam cum voto simplici paupertatis

tatis stare non posset dominium ex pontificis dispensatione contra proximè dicta, non enim apparet essentialis differentia inter votum simplex, & solenne paupertatis, proinde si jure divino potest stare cum voto simplici, potest etiam stare dominium eodem jure cum voto solenni. Provenit igitur ista domini incapacitas ex jure Ecclesiastico ita disponente jam à tempore Apostolorum, *Less. lib. 2, c. 4, n. 22, & c. 41, dub. 8.*

Dices si jus Ecclesiasticum induxit Capacitatem, Papa in eo possit dispensare contra *c. cum ad Monasterium de statu Monach.* Ubi Innoc. 3. in fine postquam dixisset: *Ne quis Monachorum proprium aliquo modo retineat*, addit, quod nec Pontifex possit indulgere. *Resp.* Non posse dispensare cum independentia ab arbitrio superioris, posse tamen dispensare cum dependentia ab arbitrio. Quapropter essentia Religiosæ paupertatis non est sita in eo, ut reddat hominem incapacem omnis domini, sed ejus tantum, quod in sui usu non dependet à voluntate superioris. Hinc

Infero primò, Solemnitatem votorum non esse juris Divini sed positivi Ecclesiastici, proinde Pontificem in votis etiam Solennibus posse dispensare, atque adeo incapacitas domini provenit ex positivo jure Ecclesiæ, quam sicut liberè adjecit, ita, ex justa causa potest tollere à votis facientibus veros Religiosos. Ex hoc

Infero secundò, Scholasticos Societatis etsi sint non minùs propriè Religiosi, quam quisque Solenniter professus, esse in particulari veros Dominos rerum, quas habuerunt ante votorum emissionem: nequeunt tamen licitè uti jisdem rebus independentè à Superiorum Licen-

tia, uti constat ex Societatis Constitutionibus, & Bullis Gregorij 13. *Quando fructuosus, & c. & Ascendente Domino.*

Dixi in Conclusionè ullius rei temporalis, quia votum paupertatis etiam in Professis stat cum dominio, vel quasi dominio, vel possessione jurium, ac bonorum spiritualium in particulari v. g. juris ad beneficia regularia (ad quorum possessionem obtinendam, retinendam & recuperandam possunt agere nomine proprio) juris eligendi, juris alimentorum, & apud aliquos manendi in tali Cœnobio: his enim per votum paupertatis non renunciant, uti nec dominio famæ, ac honoris, nisi huic postremo cedant ob specialem Ordinis Constitutionem. Cœterum Regulares non retinent dominium fructuum, quos percipiunt ex beneficiis sed jus administrandi ad congruam sustentationem, vel ad alias pias causas ex præscripto canonum aut Ordinis; Ex proxima hac doctrina.

Infero tertio, Religiosos etiam Professos habere dominium suorum manuscriptorum, sive ea sint proprio sive alieno studio elaborata, unde de iis sine Licentia Superioris possunt disponere, donare, comburere, secum tollere, donata ab aliis accipere, ita Lugo hic *Disp. 3, n. 230.* quia sunt partus scientiæ, & hujusmodi accessorium, ergo sequuntur naturam Principalis, quod non est materia paupertatis voti, utpote res spiritualis.

Illatio ampliatur ad Reliquias Sanctorum etiam magni valoris non inclusas thecæ pretiosæ (hæc enim est pretio æstimabilis, uti & Medalia, Imagines, Cruces, Grana benedicta, &c. Ideo opus est Licentia, nec acquiritur similibus dominium)

nium: quia non sunt pretio temporali æstimabiles.

Infero quartò Prælatum peccare contra justitiam absque causa justa accipientem scripta sui Religiosi, foret autem causa justa si scripta essent damnosa Religioso, aut Religioni.

33. Dico Secundo omnes Religiosi professi etiam Societatis Jesu, ac Minores capaces sunt legati rei etiam immobilis eo modo, quo capax est Societas Professa, ac Conventus Minorum, unde legatum rei immobilis relictum Professo, aut graduatò coadjutori Societatis debet vendi (si tunc sit in domo Professa, acquiritur enim domicilium in quo tunc est, unde cum Collegium, & Domus Probationis ejusdem Societatis sit capax stabilium acquiritur huic citra necessitatem vendendi, si tunc illic commoretur, Lugo n. 104. & sequentibus ex numero 29. cum secundum jus quidquid Monachus acquirit Monasterio acquirat) uti & relictum Minori, aut Capucino, sed cum dominium non habeat, debet vendi ab hærede, & hoc negligente ab executore testamenti, fructus interea spectant ad hæredem legati immobilis possessorem, Salmanticenses hic tract. 12. c. 2. n. 172. legatum tamen non potest esse æquivalens hæreditati, seu in magna quantitate, quia hoc præjudicat strictæ Ordinis mendicitati per cit. Extrav. Exiit. §. cupientes, & §. si verò.

Scholastici verò Societatis cum capaces sint domini, retineantque ad tempus à Societate juxta Constitutionem præscriptam, possunt constitui legatarii in re etiam immobili. Circa hanc certam conclusionem.

Quæres primò quorum bonorum dominium habeant Scholastici Societatis post

emissa vota, an etiam eorum, quæ post vota acquirunt, Constitutiones enim non distinguunt. Resp. Si acquisita sint ex non statim absumendis, sed aptis augere Capitale patrimoniale, eorum dominium acquirunt à quocunque sint legata, secus si sint statim ex absumptilibus, ut vestes, alimenta etiam 4. aut 5. annis sufficientia, &c. non quod incapaces sint horum domini ex Licentia Superiorum, sed defacto ex praxi Societatis non habent Licentiam talia sibi appropriandi, ita Lugo Disput. 3. à n. 32. notans in fine numeri 90. hoc punctum se contulisse cum P. Mutio Vitellesco tum Præposito Generali, unde fit quod ejusmodi bonorum dominium acquiratur immediate Religioso non permanentem, sed statim transeat ad domicilium, in quo tunc est Lugo n. 93.

Sed quia aliqua ex legatis sunt talia, quæ ipso facto sine Prælati Licentia, & etiam ignorante Legatario fiunt hujus statim, ac moritur testator, aut saltem ab adita hæreditate sequitur, quod Scholasticus Societatis non possit licitè absque consensu Superioris repudiare similia, quia juri acquisito cederet; si autem sint rei incertæ, proinde non acquirantur ipso jure, opus est licentiâ, ut licitè acquirantur: sed cum neutrum legatorum genus immediate deferatur Religioni, sed Scholastico, Superior non potest sine consensu legatarii validè repudiare.

Quæres secundò an Professi, & coadjutores Formati Societatis possint licitè, ac validè repudiare? idem quæritur de Professis cujusvis alterius Ordinis? Resp. Cum Lugo n. 94. ex Sanch. lib. 7. Mor. c. 12. n. 38. negative de Legatis in rebus certis, ac determinatis, quia hæc non indigent additione ipsòque jure à Morte restato-

E

stato-

statoris, aut ab adita hæreditate acquiruntur, cumque jus ex iis sit acquisitum nequeunt infcio superiore vel contradicente validè repudiare jus, sicut nec licitè acceptare legata. Non obstat, quod Religiosus licite possit nolle accipere domum, quia hoc non est alienare, sed non acquirere, quod non est contra votum paupertatis, siquidem doni oblatione nullum jus acquiritur monasterio, secus per legatum.

35. Dico tertio ferè omnium Ordinum Professi capaces sunt successione hæreditariæ tam ex testamento, quam ab intestato, ita habetur *L. DEO nobis 56. §. 1. Cod. de Episcop. & Cler.* quam Canonizat & approbat Gregorius Pontif. *Cap. si qua mulier causa 13. q. 3. Lugo n. 190.*

Dixi ferè omnium quia Fratres Minores, & Capucini sunt incapaces per cit. Extrav. exiit. Item Professi Societatis, & formati coadjutores, quod sint incapaces ab intestato est certum *ex p. 6. Constit. c. 2. §. 12. Quo melius inquit Paupertatis puritas conservetur, non solum Particulares Professi, vel coadjutores formati hæreditariæ successione non erunt capaces, verum nec domus, nec Ecclesiæ, nec Collegia eorum ratione.*

An autem ex his verbis concludatur etiam incapacitas ex testamento, dubitari potest. Affirmant præcipui Societatis Doctores. Suar. Molin. Sanch. Lugo à *n. 99. Resp.* Probabilius negativè cum Wadingo *de contract. Disp. 4. dub. 5. n. 51.* quia in odiosis, quale est statutum reddens aliquos successione incapaces, sensus desumendus est ex propria notione vocis *Successio*, atqui hæc vox ex propria notione comprehendit successione tantum ab intestato, capaces, ita jurisconsulti apud

Wadingum. Vide Pereyra *in Elucida, Theol. lib. 2. Elucidat. 15. n. 1088.* Ubi ita loquitur, succedere est in alterius locum venire, absolutè prolatum intelligitur ab intestato *L. 3. §. de illo ff. pro socio.* Nec est ullum absurdum graduatōs Societatis esse incapaces ex intestato, capaces verò ex testamento, ut patet ex usu recepto in Callia, ubi omnes Professi Religiosi fiunt incapaces successione, quin sint incapaces successione testamentariæ, ita Joann. Paponius *in Consuetudines Bartonias §. 318.* Eandem sententiam in contingentiâ facti sequitur Joann. Bap. Cardinal. de Luca *in Teatro veritatis & justitiæ. Tom. 1. p. 2. de Regular. Discurs. 63. n. 3 & 19.* Explicans Constit. nostræ Societatis procedere Primò in fidei commissariis successioneibus. Secundo in indirectis, in quibus quis ante Professionem nempe adhuc sæcularis, aut Scholasticus est constitutus hæres, aut alia dispositio in favorem fiat; postea fiat Professus ante mortem testatoris, hoc casu est incapax hujus dispositionis propter ejusdem caducitatem, quæ etiam de jure civili resultat: per mortem naturalem testatorij ante testatorem, Professio autem æquivaleret morti naturali in hæreditatibus, ac in legatis, secus autem si quis post professionem institutus sit hæres, tunc enim non minus valet dispositio ac valet, dum instituitur hæres domus professa.

Addit à *n. 20.* assertum suum subsistere, etsi hæredi annexum esset onus perpetuum E. g. quotidianæ missæ, ac anniversarij, quale Societas per suos adimplere non potest, tunc enim, inquit, Societas solum tenetur procurare, ut fiat per alios, nec dici potest, quod personarum industria eligatur in adimplerone talis

talio oneris, eo quod in executione beneficij, aut capellanix non inducatur qualitas sacerdotialis, cum recte idem onus præstari possit per substitutum, quando non constat ex enixa & præcisa volitione testatoris fieri debere per seipsum: imo et si de hac constaret, adhuc non foret caduca integra hæreditas, sed rata bonorum oneri tali proportionata, quia in ultimis voluntatibus præsertim ad opera pietatis utile per inutile vitari non debet secundum jura.

Nec est negligenda notabilis differentia, quam citatus Cardinalis à. n. 14. observat inter Minores observantes, & Capucinos ex una parte ac Professos Societatis ex altera, quod priores sint incapaces vi juris Canonici, ex cit. Extravag. de N. S. Societatis autem hæc incapacitas sit voluntaria ob voluntariam renuntiationem factam à Profellis, tunc Tridenti-

tino præsentibus nomine Societatis teste Fagnano in c. in presentia de probat. n. 84. ac etiam ob Societatis Constitutiones, quæ et si ratione Confirmationis Apostolicæ sint obligatorix, attamen ad præscriptum eorundem ab ipsamet Societate, vel ejus Præposito P. Generali, vel Generali Congregatione moderari, declarati, ac interpretari possunt.

Demum etiam Professi Carmelitæ disqualificati sunt ab intestato incapaces omnis hæreditariæ successione, unde Novitius ante Professionem mortuus sine dispositione, si quæ habuit bona transmittit ab intestato ad hæreses: uti habetur in eorum Constitut. 1. p. c. 7. n. 12.

De Scholasticis autem Societatis certum est eos succedere tam ex testamento, quàm ab intestato, cum per numerum 32. sint capaces domini, hocque retineant ad tempus à Societate designatum.

§. III.

An & quomodo Religio succedat suis Religiosis in dominio?

36. **P**Ræmitto primò, quod omnia jura loquentia de ingressu Religionis sint intelligenda de ingressu per professionem Sanch. Lib. 5. Moral. c. 1. n. 22.

Præmitto Secundò vigore Tridentini Sess. 25. c. 16. de regular. annullari omnes Novitiorum renuntiationes & obligationes firmatas etiam juramento quantumcunque pias, nisi cum Licentia Episcopi, aut Vicarij intra duos menses proximos ante Professionem fiant, Hoc ta-

men decretum non habet locum in testamento, aliisque ultimis voluntatibus, uti fatetur Congregatio Concilij ad hunc locum. Idem Decretum Concilij excipit Societatem JESU hisce verbis *per hæc tamen sacra Synodus non intendit aliquid innovare, aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis JESU juxta pium eorum institutum à sacra sede Apostolica approbatum Domino, & ejus Ecclesie inservire possit.*

E 2

Præ-

Præmitto tertio cum certum sit nullum Professum sine expressa Papæ Licentia testari posse *Authentic. Ingress. codice de Sacrosanc. Ecclesiis & c. quia ingredientibus causa 19. q. 3.* Uti nec graduari Societatis per ejusdem Constitutiones, necesse est eorum jura temporalia ad alios transivisse.

At Scholastici ejusdem Societatis cum retineant dominium ad certum tempus, nempe regulariter ad quadriennium ab exordio Novitiatus computandum, & non ultra absque consensu Generalis, sequitur eos post vota biennialia debere ante Professionem disponere per donationem inter vivos aut etiam per testamentum, aut donationem causa mortis, aut non sine consensu Generalis, quia disponentes Scholastici de rebus suis debent de his disponere absolute, irrevocabiliterque à se, ut loquitur S. P. Ignatius *Examini C. 4. §. 1. Omnem fiduciam submovendo eadem ullo tempore recuperandi*, atqui si Scholasticus disponderet per testamentum non disponderet irrevocabiliter, cum testamentum ante mortem naturalem, aut civilem (qualis est Professio) sit revocabile: observat tamen Lugo *hic Disp. 3. n. 116.* non opus fore Licentiâ Generalis, si post testamentum statim sequatur Professio: per hanc enim fieret dispositio irrevocabilis. Ratio autem præmissionis est, quod nihil proprium habeant & retineant, exceptis Religiosis Ordinibus Militarium, hi enim non vident tam rigidam paupertatem: unde saltem cum Licentia Superioris testari possunt de suis bonis, imo esse his concessam facultatem jure, vel consuetudine tradit Pirhing.

Addit Sanch. *lib. 7. moral. c. 8. n. 11.* Possit Religiosum suum peculium sibi concessum, vel utensilia cum Licentia Superioris donare mortis causa, quod esse valde probabile ait Laym. *lib. 3. tract. 5. c. 3. n. 4.* dilata enim donatio in tempus mortis multum est affinis donationi inter vivos, adeoque non est argumentum à testamento, sed cum Licentia Superioris potest donare inter vivos, ergo etiam causa mortis, concessa tamen Licentia debet esse revocabilis ante mortem, aliàs Religiosus acquireret adversus Prælatum jus irrevocabilitatis, proinde haberet aliquod proprium.

Hinc deduco cum Lugo *numero 113.* Prælatum promittentem Religioso de distribuendo inter certos ab eo denominatos post mortem peculio non obligari civiliter stare promissis, hoc est, promissionem non parere ullum jus civile, hoc est, ad agendum contra Prælatum, sed nec jus naturale, seu in foro conscientie contra Sanch. *n. 118.* non obstat, quod incapacitas disponendi sit ex jure positivo exinde enim non sequitur eam excludere duntaxat jus civile, sed etiam naturale, quia in sensu composito illius non potest acquirere ullum jus contra Prælatum Religiosus, nec ille cui se daturum promissit Prælatus, cum non acquirat ullum jus ante mortem, post hanc autem res sit Monasterij. His præmissis,

37. Dicendum primò omnia Monasteria extra Galliam succedendi capacia succedere in omnia bona Professi, de quibus ante Professionem non disposuerat, ac etiam in acquisita post professionem quovis titulo, de quo *n. 35.* dictum,

Etum, ita Lugo numero 190. per *Authen. nunc autem Cod. de Episcopis & Clericis: Authenticam ingressi & Authenticam si qua Mulier Cod. de Sacrosanct. Ecclesijs & Capitulum si qua Mulier causa 12. q. 2. hinc.*

Deduco primò omnia bona Religiosi Professi in Ordine incapaci successione, uti sunt Minores observantes, & Capucini, de quibus non disposuit per Professionem transire ad hæredes ab intestato, ad hæredem autem institutum, si ante Professionem testamentum condidit.

Deduco secundò testamentum conditum ante Professionem non rumpi per Professionem, uti certum est, si ordo sit incapax successionis, èstque verius etiam, si Ordo sit capax contra aliquos apud Covar. tom. 1. de testam. c. 2. n. 8. se fundantes in eo, quod Monasterium habeatur loco posthumi rumpentis testamentum, *Authente nisi rogati, codic. de Trebell.* Ratio est, quod incapax testandi sit incapax revocandi, seu rescindendi, sed Professus in actu Professionis non potest testari, ergo nec testamentum revocare: unde negatur Monasterium esse loco posthumi Filij in jis, in quibus ante Professionem disposuerat Professus, secùs si non disposuerat, unde *cit. Authentic. si qua Mulier* statuitur, quod Mulier habens proles si profiteatur in Re-

ligione bonis ante Professionem ab ea inter proles non divisim dupliciter possit de jis disponere. Primò totum dare monasterio exceptà legitimâ prolibus debitâ. Secundò æqualiter distribuere, & tunc debet etiam æqualem partem monasterio attribuere, ergo Monasterium est loco Filij, si autem moriatur ante divisionem, manet totum monasterio demptâ prolium legitimâ.

An Monasterio capaci bonorum competat ususfructus eorundem usque ad mortem naturalem Religiosi, quæ Professus ante Professionem per testamentum disposuit pro tertio vide *cit. Covar. n. 12.* affirmantem ex Communi & Haunoldum *tract. 4. n. 21.*

38. Dicendum secundò Carmelitas discalearos esse incapaces omnis successionis ab intestato vi suarum Constitutionum *1. p. c. 7. n. 12.* Uti & domum Professam & Collegia Societatis JESU ratione sui Professi aut coadjutoris. *p. 6. Constit. c. 2. §. 12.* Ex testamento autem esse capaces Carmelitas est certum per *cit. 7.* stabilia tamen debent redigi in mobilia per *n. 30.* hoc ipsum esse probabile respectu Domus Professæ, & Collegiorum Societatis titulo sui Professi aut graduati per testamentum instituti probatum est *n. 35.* quo casu Domus Professæ, si hanc incolit hæres institutus debet immobilia vendere, secùs Collegium Lugo *n. 104.*

§. IV.

An immediate, & quo jure Monasterium succedat in bona sui Professi viventis?

39. **D**ixi *Professi viventis*, quia si Professus moritur vivo suo Patre, monasterium loco Filij nullatenus succedet postea Patri mortuo, ut enim loco Filij succedat, debet repræsentare filium, hunc mortuum nequit repræsentare, at benè vñvum, proinde succedit Professo vivo jure Filij, & rumpit testamentum Patris, si Filius fuit in eo præteritus Lugo. *de jure, & justit. Disput. 3. n. 192.*

Dico primò Monasterium non ut hæredem seu jure hæreditario succedere in bona sui Professi (aliàs Monasterium esset in potestate Monachi sicut Filius est in potestate Patris) sed succedere jure acquisitionis naturalis, & accessorix personæ sui Religiosi, hic enim ut habetur *cit. Authent. ingressi; ipso ingressu se, suaque dedicat DEO.* Ratio etiam est ex Lugo *n. 197.* quod fictione juris Monasterium sit eadem persona cum suo Religioso ratione hujus voluntatis in Religionem transfusæ, quæ repræsentat ipsum in omnibus, ergo Monasterium non est hæres Religiosi sui, sed una persona, nisi in casibus in jure expressis, talis habetur in *c. in præsentia de probat.* Ubi Pater habens duos Fratres & unum Filium, instituit hunc hæredem, ita ut si sine liberis decesserit, devolvatur hære-

ditas ad defuncti Patris Fratres, Filius scilicet Religiosus dedit sua Monasterio, ab hoc repetebatur hæreditas, sed frustra, quod offerendo bona Monasterio non decesserit sine hærede.

40. De bonis quæ Monacho accipiunt post Professionem, an immediatè acquirat Monachus, & hoc mediate primum dominium transeat in Monasterium, vel verò immediatè Monasterium fiat eorum Dominus, quin prius dominium acquisiverit Monachus non permanenter, sed transeunter, hoc est, ita ut statim, ac à Monacho acquisitum est, transeat ad Monasterium, est valde controversum. Dixi *post Professionem*, quia habita ante Professionem ex juris dispositione transiit ad Monasterium immediatè per quandam consequentiam cum persona Religiosi docet prior conclusio.

Communius Canonistæ stant pro immediata Monasterij successione, quos sequitur Sanch. *lib. 7. Moral. c. 12. à n. 36.* quia Professus est incapax acquirendi dominij. Secundò si prius acquireret Monachus, hoc invito adire hæreditatem Monasterium careret hæreditate, ergo non requiritur Monachi consensus, nec dissensus impedit acquisitionem hæreditatis, neque potest juri acquisito saltem licitè cedere, ac condonare per textum
legis

legis qui autem ff. qua in fraudem creditorum. Hanc sententiam in foro Ecclesiastico receptam testatur Cardinalis de Luca tom. 1. p. 2. de Regular. Discurs. 56. num. 3.

Dico secundò probabilius dominium acquiri immediatè à Professo, ita Wadingus de Contractibus Disput. 4. dub. 5. ex communi Legistarum: sciendum enim est ante Justinianum Monachos habuisse dominium, hoc autem nec à Justiniana nec ab Ecclesia tempore ejus statim sublatum fuisse, sed permissum saltem quoad hæreditates eis post ingressum obventuras. Ratio autem hujus sententiæ est: Monasterium bona à Professo antecedenter possessa acquiri mediante Monachi dominio, ergo etiam acquisita post Professionem. Consequentia probatur, quia per Professionem nullum jus transtulit in Monasterium ad acquirenda, cum nullum habuerit ad hæreditatem ab extraneo sibi postea relictam, ergo acquiri primò post Professionem, per quam jura tempore Professionis habita, & postea habenda transfert in Monasterium, ergo ante translationem sunt jura penes Monachum.

Ad primò Adversariorum argumentum. Resp. Esse incapacem dominij stabilis, secus transeuntis statim in Monasterium. Ad secundum eo etiam invito posse adiri hæreditatem à Monasterio communiter docetur; Professus enim in acquisitione rerum comparatur nunc servo, nunc filio à jure hic disponente in favorem Monasterij, ergo potest Monasterium eam capere æquiparationem, quæ ipsi est utilior: cum ergo jus attribuat Patri adeundi delatam filio hæreditatem etiam eo invito, leg. final. Cod. de bonis,

qua liberis potest Monasterium hoc uti privilegio.

At si sermo sit de hæreditate paterna, sive per institutionem, sive ab intestato eam etiam non aditam transmittit ad Monasterium per jus suitatis.

Est autem suitas ut definit Wadingus dub. 9. §. 2. jus quoddam competens proximo Patris descendenti, & constituto in ejus potestate tempore mortis, ut ergo quis sit hæres suus, requiritur primò, ut sit descendens. Secundò ut non sit emancipatus: fit autem emancipatio per Professionem, & plerisque locis per conjugium. Tertio ut sit proximè conjunctus, unde nepos secundum jura nequit esse hæres suus avi, nisi sit Pater mortuus, aut emancipatus. Quarto respectus ad Patrem, unde Mater non habet hæredes suos, quia secundum jus non habet proles in sua potestate. Hæc fere omnia desumpta sunt ex Institutionibus de hæredum qualitate.

Porrò jus suitatis facit filium Dominum hæreditatis paternæ, sive ex testamento, sive ab intestato absque omni additione, vel acceptione hæreditatis Hauld. De jure tract. 6. n. 597. ex L. 11. ff. de liberis & posthum. Ibi: In suis heredibus: & §. sui Instit. de hereditatibus qua ab intestato deferuntur, dicitur: Sui hæredes fiunt etiam ignorantes & L. 14. ff. de suis & legit. heredit habetur: in suis heredibus aditio non est necessaria quia statim ipso jure hæredes existunt.

Et si autem filius per Professionem emancipetur, retinet tamen ex speciali privilegio jura suitatis succedique Patri tanquam hæres suus, cum ergo jura suitatis

tatis transmittat ad Monasterium successionis capax, sicut transmitteret ad alios hæredes immediatos descendentes, sicque Monasterium nomine Religiosi adhuc viventis Patre præmortuo ea jura acquirere, & præmortuo tali Religioso ante aditam ab hoc hæreditatem posse Monasterium eam petere: at si Religiosus præmoriatur

ante Patrem, nihil hæreditatis præmortui transmittitur ei. Sanch. c. 12. n. 7. ex Gloss. final. inc. unicum causa 18. q. 10. ex communi, quia legitima inquit Wadingus *Disput. s. dub. 1. §. 2.* non debetur filio à Patre adhuc vivente *L. 1. §. impubes ff. de collatione bonorum.*

§. V.

*An ususfructus per Professionem Religiosi extinguatur?
an Monasterium in fideicommissio excludat acquiratque Emphyteusim profitente Religioso.*

41. **U**susfructus est jus utendi, & fruendi rebus alienis salva rerum substantia, ita, *leg. 1. ff. de usufructu* est jus personale, seu annexum personæ. Quando annectitur personæ fixæ seu nunquam morituræ, uti si Civitati, aut Monasterio constituitur, durat centum annis *leg. 8. ff. de usu, & usufructu legato.*

Fidei commissum est hæreditas ex mandato testatoris tertio restituenda; hæres sic fideicommissio gravatus vocatur fideicommissarius, seu fiduciarius sic dictus à fide, cui confidit testator, ille tertius vocatur substitutus, seu hæres secundo institutus. Primus autem institutus dicitur hæres; hinc patet quid sint primæ, quid secundæ tabulæ, de quibus fit frequens in jure mentio. Primæ enim dictæ sunt ab institutione primi hæredis, secundæ verò ab institutione secun-

di, seu à substitutione, quæ vel est conditionata E. g. *Si hæres sine liberis decesserit, &c.* Vel est absoluta, quando nulla adjecta conditione hæredi imponitur, ut hæreditatem totam, aut partem transmittat ad Titium.

Emphyteusis est contractus, in quo conceditur dominium utile retento directo sub onere certæ pensionis proprietario solvendæ, idque vel in perpetuum vel ad tempus longum, seu ad tempus non minus decennio. His prænotatis.

Dico primò per Professionem Religiosi extinguatur usumfructum in Ordine successionis incapaci, secùs in capaci. Ratio primi quod jus personæ, seu ossibus inhærens extinguatur morte usufructuarij per §. *fnitur Institut. de usufructu.* Professio autem est mors civilis. Ratio secundi est ex communi cum Lugo *Disput.*

Sput. 3. n. 157. *Haunold. tract.* 3. n. 121. quod ex juris dispositione Monasterium constituat unam personam cum Religioso, proinde hunc representet unde necesse est, ut jus hoc transeat de persona religiosi ad Monasterium. Extinguitur tamen etiam in Monasterio per mortem naturalem Religiosi & ususfructus consolidatur cum proprietate, nisi ut notat *Haunold. tract.* 3. c. 2. n. 121. fuisset Professo ususfructus ita constitutus, ut etiam remaneret apud hæredem ipsius: tunc enim esset novus ususfructus constitutus hæredi, ergo cum Monasterium sit hæres, eique ususfructus constitutus durat Annis 100. per cit. *legem 8. de usu, & usufructu legato*, eo casu duraret post mortem Religiosi 100. annis.

Dico secundò substitutum in fide commisso excludi à Monasterio successionis capaci (secus incapaci) nisi substitutus sit causa pia, aut substitutio fuerit absoluta: Pars prima in favorem profitentium expressa est in *Authentic. de sanctis. Episcopis.* (quæ est *Novella 123*) c. 37. *Haunold. tract.* 4. n. 31. Pars secunda habetur in fine ejusdem capituli, in quibus verbis etsi duplex tantum causa pia, nempe redemptio captivorum, & egentium altera exprimentur, ex intentione tamen præsumpta fit extensio ad alias causas pias *Haunold. n. 32.*

Pars tertia cum *Haunold. n. 33. Molina, Palao, Sanchez contra Gomez &*

alios, colligitur ex cit. *Authentic.* quæ planè supponit valere substitutionem, si sit nulla adjecta conditio.

Quod si testator hanc conditionem adjecisset: si hæres Professus fuerit Religionem capacem successionis. *Resp. Haunoldus n. 35.* cum cit *Sanch. Palao contra Covar. Barbosa, &c.* haberi pro non adjecta, proinde excludi substitutum.

Dico tertio Emphyteusim ex communiore sententia acquiri à Monasterio apud *Sanchez lib. 7. moralium c. 15.* quod cætera Professi bona transeant, nec alicubi excipiatur Emphyteusis.

Notandum tamen quod non absolute, sed cum hoc onere transeat ad Monasterium, ut teneatur alienare transferendo in personam non magis privilegiatam, quam fuerit Professus ante Professionem: quo casu alienatio non prohibetur à jure, hoc enim vetans alienationem, cum sit conditum in favorem Monasteriorum non debet in odium detorqueri per Regulam 61. In sexto, quod ob gratiam alienjus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum, vide fuse *Laym. lib. 3. tract. 4. c. 23.* Ex his

Colligitur jus patronatûs annexum bonis, quorum est Religio capax, quam profitetur Religiosus, transire ad eandem, in Scholasticis verò Societatis remanere penes eorundem dominium *Lugo n. 206.*

§. VI.

*An Scholasticus Societatis sine Licentia Superioris valide
disponat.*

42. **D**ixi validè, quia illicitam fore dispositionem est certum vi voti paupertatis: Ratio autem affirmandi valorem fundamentalis hæc est, quod sit verus Dominus rerum suarum per numerum 32. nec ullum jus canonicum, aut civile irritet dispositionem sic factam, idcirco est communissimè recepta inter Doctores Societatis, Soar. Sanchez, Laym, Palao, &c.

Nihilominus mihi probabilius est fore invalidam ita Haunold. *tract. 4. n. 38. Molin. Disput. 139. Less. lib. 2. c. 4. n. 28.* probatur, quoties conceditur potestas ad actum non simpliciter, sed restrictam ad aliquid, sine hoc actus non est validus, sic si Pontifex de facultatem conferendi beneficium non simpliciter, sed restrictam ad Consilium Episcopi, sine hujus Consilio est collatio irrita. *Cap. cum in veteri 52. de Election.* Sed Pontifex ex speciali favore relinquens dominium Scholastico Societatis, & dans ei facultatem disponendi non dat simpliciter, sed cum restitutione ad consensum Superiorum, ergo sine hoc dispositio non est valida. Mi: probatur ex Bulla Gregorij 13. *Ascendente Domino* ibi: *quod vero ad paupertatem attinet, quamvis bonorum suorum jus, atque dominium ob causas pro Superiorum arbitrio ad tem-*

pus retinere valeant, ut in pios usum juxta Evangelicum Consilium distribuunt (ecce limitationem ad certi generis dispositionem) in illorum tamen usu Religiosam paupertatem servant, nec ulla re tanquam propriam (NB.) & sine Superioris facultate uti possint. Ex hoc loquendi modo in legibus irritantibus consueto constat Scholasticorum jus esse vinculatum, ita ut sine consensu Superioris perinde se habeat ejus usus, ac si non esset: hoc enim denotant particula *non posse uti re tanquam propriam*, sic dicente lege: *Matrimonium non posse contrahi intra talem gradum*, secundum omnes intelligitur impedimentum dirimens, id ipsum urgetur à testamento Filij familias ad cujus valorem, quia secundum leges requiritur consensus Patris etiam ad pias causas, defectus consensus irritat testamentum de bonis adventitijs: *L. Filius familias §. 4. ff. de donationibus.* Regulam dignoscendi generalem legem irritantem à non irritante tradit hanc Haunoldus *tract. 8. n. 129.* quando jus civile, aut canonicum actum aliquem prohibet, nihil addendo, aut ulterius mentem legislatoris explicando etiam eundem irritat, nisi usus, aut consuetudo obtineat contrarium nempe valorem actus prohibiti, quia assertio hæc est juri

con-

conformior, & optimè conciliat jura, quæ videntur invicem pugnare. Hinc matrimonium in initum contra Ecclesiæ interdictionem, aut post votum simplex castitatis, aut post sponsalia non dissoluta cum alia, Ordinatio Clerici ab Episcopo alieno, &c. valet, licet prohibeatur, quia consuetudo ita obinet (unde ut votum simplex Castitatis Scholasticorum Societatis dirimeret matrimonium, opus erat novâ Pontificiâ declaratione) hæc seclusâ tenet pro regula ratio generalis data pro omnibus à Gregor. Magno *Cap. imperiali causa 25. q. 2. quia inquit, quæ contra leges fiunt, non solum inutilia sed etiam pro infectis habenda sunt.*

Confirmatur tanta solum potestas disponendi data est à sede Apostolica Scholasticis Societatis, quanta est neces-

saria fini à Societate intento, & vicujus minime discrepet, quantum fieri potest votum paupertatis Religiosæ in Societate à voto paupertatis Cæterorum Ordinum: sed potestas disponendi valide restricta ad consensum Superiorum facit votum paupertatis Religiosæ Societatis, quantum fieri potest, minimè discrepare à voto cæterorum Ordinum, estque fini à Societate intento necessaria, finis enim intentus à Societate in retinendo Scholasticorum ad tempus dominio est, ut Societas possit facilius dimittere justa ex causa, quem finem maximè promoveret facultas disponendi validè restricta ad Superioris consensum: impedit verò facultas huic opposita: quia si possent se privare dominio invitâ Societate dimissio redderetur difficilior.

§. VII.

Præmittuntur quædam de voto paupertatis Religiosæ pro decisione, qualis Licentia necessaria pro honestis, ac validis Religiosorum operationibus & de multiplici voluntarij acceptione.

43. **N**Ota primò quod Religiosus per votum paupertatis duo promittat, primò quod se exuat omni directi & utilis dominij jure, reddatque se incapacem talium jurium. Secundò non uti rebus temporalibus ad commodum nostrum, nisi instar pauperum, ac ex Licentia Superioris, quia est contra statum

pauperem, quem proficitur Lugo *Disput. 2. n. 32.* Unde inquit Gormaz hæc *Disput. 7. n. 392.* vitalis voti manet graviter prohibita Religioso ex fine paupertatis actio sua propria (quæ ex sua autoritate seu absque consensu Superioris sibi assumat in propriam utilitatem usum rerum) Continétque malitiam gravem vitium.

tiūmque proprietatis contra paupertatem
etsi usus fiat consentiente rei Domino :
consensus enim Domini impedit solum,
ne usus sit contra iustitiam, secūs ne sit
contra votum paupertatis secluso consen-
su Superioris, sicut comestio physicè con-
siderata non est per se contra Religionem,
at prohibita intuitu Religionis ante sum-
ptionem Evcharistiæ evadit peccatum irre-
ligionis, ac sacrilegij, ergo etiam sim-
plex usus facti, seu rerum prohibitus Re-
ligioso ex fine, ne sit proprietarius (id est
ne utatur *re tanquam propria*, uti
loquitur Gregorius 13. si contingat citra
Licentiam Superioris est proprietatis spe-
cies contra votum paupertatis.

Est ergo generalis regula ex jure ca-
nonico, & sanctis Patribus deducta a-
pud Suarez *tom 3. de Religione lib. 8. de
paupertate. c. 11. & 15.* Quod datio, aut
usus Religiosi habeat vitium proprietatis
contra votum ex genere suo mortale, ni-
si levitas materiæ excuset, quoties sit sine
Licentia Superioris. Quare *cap. cum ad
Monasterium de statu Monachorum*,
subjungitur: *unde si quidquam alicui
fuerit specialiter destinatum, non præ-
sumat illud accipere, sed Abbati vel
priori assignetur.* Et *cap. non dicatū
11. c. 12. q. 1.* ex sancti Augustini Re-
gula desumpto: *Certum est eos nihil ha-
bere, possidere, dare, vel accipere de-
bere sine Superioris Licentia.* Conso-
nat. Trident. *Sess. 25. c. 2. de Regula-
ribus.*

44. Nota secundò voluntarium esse
habituale, virtuale, morale, & præ-
sumptum; habituale est volitio præteri-
ta nondum revocata: virtuale est volitio
præterita perseverans ratione continuatio-
nis in suis effectibus; morale ut ab utro-

que contradistinctum, situm est in præ-
cedentis voluntarij formalis, aut actualis
effectu inafferibili, donec tollatur aut
dissolvatur per dispensationem aut condo-
nationem: hoc modo peccatum præteri-
tum perseverat in jure ex peccato à DEO
acquisito contra peccatorem (jus hoc est ef-
fectus peccati) indissolubilitas vinculi est
effectus contractus matrimonialis, hic e-
nim in illo durat, donec dissolvatur ma-
trimonium ratum per Professionem aut
dispensationem, &c.

Expressum voluntarium est actuale
signo externo proditum, ut si petenti fa-
cultatem audiendi Confessiones Episcopus
dicat, volo, ut audias, vel capite an-
nuat, vel det scripto.

Præsumptum, prout contraponitur
expresso, erit, si Episcopus intellectu tuâ
petitione audiendi confessiones nullum
det externum signum manifestans consen-
sum, adfit tamen prudens præsumptio
actualis interni consensûs, ut si Episcopus
videns te accedere ad Confessionem au-
diendam te non repellat, cum posset,
sed tacet, præsumitur actualiter consen-
tire: hic consensus actualis prout contra-
ponitur expresso vocari etiam solet tacitus
seu implicitus, ab alijs verò volunta-
rium præsumptum actuale absolutum.

Hinc si in aliquo Ordine vigeat con-
suetudo à Prælato scita nec reprobata,
dum facile posset tolli, quædam munu-
scula accipiendi, aut, dandi invicem,
aut etiam externis, censetur actu consen-
tire, seu Licentiam dare, valet proinde
tunc in similibus casibus Regula 43. *in 6.
qui tacet consentire videtur.*

Præter voluntarium præsumptum a-
ctuale absolutum datur conditionatum,
quale tunc intervenit, quando non præ-
sumi-

fumitur consensus actualis, seu actu existens, sed existeret: hujus usus est frequens in materia de legibus, sæpe enim præsumitur legislatorem habiturum consensum pro hoc, aut illo casu, si prævidisset circumstantias has, aut illas: item sæpe Superior concederet nun Licentiam si hæc in istis circumstantiis peteretur, quod cum verificari possit etiam dormiente, aut mortuo superiore patet actionem dependentem à tali præsumpta Superioris voluntate factam non esse Superiori absolute voluntariam positive, ut notavit Suarez *Prima secunda Disput. 1. Sect. 4. sed negative*, id est talis quæ prudenter nequit esse positive involuntaria, si eas circumstantias actu sciret Superior, idcirco hic pro tunc non est rationabiliter quoad substantiam actionis invitus.

Porro hic distinguendæ sunt duplicis generis actiones, quædam sunt, quarum licitas, & valor dependet ab actuali jurisdictione, ut audire Confessiones, assistere matrimonio, &c. unde carens eâ non potest licite, nec valide similia exercere dependeretur à voluntate præsumpta conditionata Episcopi aut Parochi, &c. Seu quod concederet eam, si peteretur, per hoc enim eam non actu confert, sed conferret: nihilominus quandoque adesse censetur absolutus actualis consensus conferens jurisdictionem necessariam, ut valeant actus: hic est communis sententia quod Ecclesia suppleat defectum jurisdic-

tionis, si re ipsa hæc Minister Sacramenti caret, quoties probabilis est opinio, quod eam habeat pro hoc, aut eo casu.

Aliæ actiones sunt, quæ malæ sunt præcisè, quia rationabiliter prohibita, unde si adsint nunc tales circumstantiæ, in quibus prudenter non possunt prohiberi, cessant esse malæ ex præsumpto voluntario conditionato, eo quod videatur sufficere ad earum licitatem legislatorem non esse positive invitum.

Ex hoc principio Lugo *hic Disp. 21. n. 53.* colligit plures pœnitentes excusari à restitutione, nempe prudenter credentes, quod si per se, vel per alios manifestarent debitum Domino, hic condonaret: postea extendit cum Sanch. *lib. 7. moral. c. 19.* Navarro, Rebello, Lessio rem alienam usurpantes in scio Domino non committere furtum, nec graviter peccare, etsi sit invitus Dominus quoad modum, dumodo non sit invitus quoad substantiam prout non est, quando Dominus rem talem dedisset, si accipiens petiisset, quia autem non dedisset, si tu accipis ad vendendum, ideo limitant asserunt ut procedat in rebus ex tali præsumpta voluntate acceptio ad proprium usum E. g. ad comedendum: hanc præsumptam conditionatam voluntatem Lugo & alij vocant etiam interpretativam sic dictam, quod quis interpretetur facile consensusurum Dominum si res ab illo peteretur.

§. VIII.

*Qualis Superioris Licentia Religiosis necessaria ad licitè,
aut validè illuso voto paupertatis Operandum.*

45. **E**X præmissis §. Superiore difficultas gravis oritur spectans præcisè ad statum Religiosum, an Religiosus citra gravem voti paupertatis violationem possit aliqua sine Licentia accipere, aut donare sciens Prælatus non negaturum Licentiam, si eam peteret, etsi displiceat modus sic accipiendi aut donandi, &c. affirmare videntur plures apud Lugo n. 56. quibus faver Less, lib. 2 c. 41. n. 79.

Dicendum est Religiosum accipientem, aut expendentem aliqua sine scitu Prælati ex præsumpta præcisè Licentia conditionata, seu quam petitam non denegaret non excusari à vitio paupertatis seu à peccato contra votum paupertatis ex genere suo mortali, imò Prælatus sub pari culpa obligatur non habere talem consensum ut Licentia non petita res usurpentur, sed regulariter debet esse invitus ita Lugo *Disput. 3. à n. 124.* Sanch. à n. 15. *Suar. cit. c. 11. n. 7.* Less, cit. & Gormaz tract. *de actibus humanis Disput. 5. à n. 206.* Probatur prima pars, quod ex praxi oppositæ sententiæ enervaretur Regularis observantia, & paupertas; nam si prudenter creditur Licentia non concedenda, stulte peteretur, ergo necesse est judicare prudenter & probabiliter concedendâ esse, sed pauca sunt, quæ non judicentur probabiliter concedenda à Superiore imediato aut

saltem mediato nempe à Generali aut Pontifice, aut hujus Nuntio si peterentur, ergo regulariter sine culpa saltem gravi contra paupertatem acciperentur, & expenderentur, hæc autem praxis enervat Regularem observantiam paupertatis.

Probatur pars secunda talem voluntatem sub mortali debet habere Prælatus, qualis est necessaria, ut non enervetur regularis observantia, & relaxetur votum paupertatis; sed ad hunc finem est necessaria voluntas improbens modum ex præsumpta præcisè voluntate conditionata acceptandi res oblatas, & expendendi ergo. Quare modus subditi operandi citra Licentiam ita potest displicere, ut ratione illius velit retinere totum jus in substantiam rei, talemque usum prohibere intendat, quantum potest, atque regulariter sic intendere debet in omni Religione disciplinata ut observant citati Doctores, regulariter inquam, quia si ex circumstantijs colligitur sic non fore invitum quoad modum, aut saltem non nisi leviter; tunc usus non foret contra substantiam rei sed ad summum contra modum (propter hunc autem præcisè non apparet grave peccatum Lugo n. 125.) imò aliquando nec contra modum, ut si nunc non sit accessus ad superiorem pro Licentia, & prudenter præsumo, quod non habeat

habeat repugnantem voluntatem, de qua plura lege apud Lugo *n.* sequente.

46. Dicendum igitur secundo ut Religiosus licitè quardam accipiat, aut expendat sine læsa paupertate, certum est non requiri expressam Prælati Licentiam, sed sufficere tacitam aut præsumptam actualiter (qualis est, quæ fundatur in consuetudine à Prælato scita nec improbata, cum improbari posset, censetur enim consentire per *numerum 44.* Lugo *n.* 123.) imo sufficere etiam præsumptam non præcisè conditionatam per *numerum priorem*, sed cum hoc addito, quod non solum rogatus daret Licentiam, sed quod nunc non habeat voluntatem omnino repugnantem, graviterque obligantem, quoties Licentia non petitur, & licet modus displiceat, nolit tamen in his circumstantiis esse graviter illicitam rei substantiam. Ita Lugo *n.* 125, in fine ex omnium sententia.

Acceptio enim, & datio similium est ex genere illo actionum, quæ ut liceant, non requiritur positiva voluntas Prælati, sed sufficit non esse repugnantem, & ut non sint mortaliter malæ, fa-

tis est, si non sit graviter invitus, ex hoc enim capite per *n.* 44. in fin. plures excusantur à restitutione, & à furto.

Quod si ab hoc exemplo ducas argumentum contra conclusionem primam est magna disparitas, quod invitus rei Dominus attendat solum ad utilitatem domus suæ, quæ regulariter non retardatur per hoc, quod sit solum invitus quoad modum displicentiæ non redundante in substantiam: Prælati autem debeat attendere non tantum ad proprium, sed maximè ad Religionis utile, hoc autem poscit displicentiæ circa modum accipiendi, & expendendi sine Licentia redundantem in substantiam rei ut probatum est.

Rursus contra partem secundam præsentis conclusionis nihil probat, quod Licentia conditionata non sufficiat ad audiendas Confessiones, ad assistendum matrimonio, &c., quia requiritur positiva voluntas Prælati concedentis jurisdictionem, secus in usu rerum sine Licentia ac ad evitandum peccatum furti, sed sufficit non esse positivè invitum Lugo *Disp. 21 n.* 45.

§. IX

Ad qualia & quanta possit se extendere Licentia Superioris, ne violetur votum paupertatis.

47. **R**espondeo primò esse debere Licentiam validam & licitam: invalida erit extorta metu, aut precibus

valdè importunis Sanchez *lib. 7. c. 19. n. 17.* (ut si detur ad declinandas subditi murmuraciones) aut dolo Lugo *Disp. 3. n. 129.*

n. 179. illicita autem si sit ad vana, aut superflua, qualia sunt statui paupertatis, quem quis profiteretur, repugnantia Trident. Sess. 25. c. 2. de Regular. unde debet esse ad necessaria (qualia sunt victus, vestitus, habitatio medicinae ordinaria, &c. hæc enim & similia comprehenduntur sub alimentis quæ per n. 32. ex iustitia sunt præstanda Religiosis) aut saltem utilia, ut sumptus moderati ad studia suo instituto conformia, quando Religiosus aliunde caret medijs; Religiosus enim est quasi filius Religionis, sub alimentis autem ad quæ tenetur Pater etiam comprehendendi media addiscendi artem conditioni statûs congruam tradit Molina *tract. 2. D. 239*

Respondeo secundò in spectantibus ad victum, & vestitum intra limites decentiæ, & paupertatis debere inclinare potius Prælatum ad liberalitatem quàm ad parsimoniam, cum sit verissimum D. Bernardi effatum, *ubi non est abundantia, non est observantia*, unde cum regularis disciplina præferenda sit ceteri alieno contrahendo congruæ sustentationi necessario, præstat moderatum contrahere, quam sine illo relaxare disciplinam. Pellizarius in *manuali Regular. tr. 3. c. 6. n. 181.* aut potius numerus imminuendus est Religiosorum Lugo n. 188. monens Prælatum non debere excogitare omnes artes excusandi sumptus, sed sicut prudens æconomus, aut paterfamilias, qui nec parsimoniam nec prodigalitate affectat, & advertere, quod multa apud sæculares, & nobiles redolentia avaritiam apud Religiosos Prælatos laudentur quasi effectus paupertatis, quam debent fovere in subditis; hi autem videntes liberalem à Superiore sollicitudi-

nem erga subditos magis sunt attenti, ut sint veri paupertatis cultores.

Respondeo tertio generalem regulam Prælati in danda Licentia spectato jure communi posse esse, nempe ad tantam summam quantam ipsemet Prælatus potest expendere Lugo 179. ipse autem potest prudenter expendere tantum, quantum ipse Conventus (quæ hujus agit vires) rerum Dominus, si in unum conveniret, prudenter hic & nunc vellet expendere: ubi simul spectanda est fundamentorum formalis, vel interpretativa voluntas, ac finis, ob quem fiunt expensæ. Hinc non solum necessarios pro alimentis Religiosorum potest facere sumptus, sed etiam ut conservetur & foveatur communitas, hujus decor, honor, ac existimatio, unde potest aliquando expendere ad ornatum ac splendorem intra statûs Religiosi terminos; quo spectant ex proventibus non solum superfluis, sed etiam ex necessarijs, hoc est, competentibus ad statum Religiosum, ut notat Molin. *Dispnt. 276.* Eleemosynæ plures, aut pauciores pro necessitatis majoris, aut minoris occurrentia, donationes moderatæ titulo gratitudinis, aut conciliandi externos, non ad liberalitatis ostentationem, minus ad consanguineos locupletandos aut ob respectum privatum, nisi ex privatis bonis moderatè tamen, sicut ex ejus Licentia alij subditi possent, ita Lugo numero 185.

Dixi spectato jure communi, quia Superiores subordinati nequeunt dare Licentiam majorem, quam habeant forte restrictam ab altiore; de jure autem communi varias refert sententias, de quantitate summæ Sanch. *lib. 7. moral. c. 19. n. 42.* Fagundez apud Pellizarium *tract.*

tract. 4. c. 2. n. 439. relinquentes definitioni viri prudentis arbitrio faciendæ attentis opibus Monasterij, dignitate Prælati, vicibus occurrentibus, earumque numero, qualitate personarum, quibus est donandum abundantia aut penuria regionis, consuetudine Ordinis, ac Superiorum, aliisque similibus, ut observant cit. Molina, Sanch. Suar. quos citans Fagundez lib. 7. in Decal. c. 6. n. 3. Sic concludit. *Si Monasterium habeat 15. aut 20000. millia Ducatorum in annos singulos pro redditibus, poterit Superior donare saltem summam assignatam à Panormitano (quæ est 20. aut 30. aureorum, ut habet in capit. Cæterum de donationibus ad finem) ter in anno, quia hæc vices non censentur crebro repetitæ respectu totius anni. Demum monet hic nomine Superioris venire etiam Superio-*

res locales, proinde etiam Abbatissas respectu suarum Monialium idipsum posse fusè probat Sanch. n. 44. Provinciali autem liberaliorem concedit manum utpote habenti digniorem Prælaturam. Addo ex salmaticensibus discalceatis Theologis tom. 3. tract. 12. de justitia puncto 12. n. 163. & 184. etiam attendendum ad rigorem paupertatis, cum non sit idem omnium ordinum, sed alij strictiorem, alij minus strictam paupertatem profiteantur: strictior est paupertas Ordinum carentium dominio etiam in communi præ Ordinibus id retinentibus; ex retinentibus major Monachorum, quam canonicorum Regularium; ex Monachis major mendicantium præ non mendicantibus. Ex hac diversitate provenit non posse certam Regulam pro singulis dari.

§. X.

An Licentia ad usus profanos & superfluos tollat à tali usu malitiam contra votum paupertatis.

48. **E**Jusmodi usum non fore licitum constat ex n. 47. restat ut decidatur, an ejus malitia opponatur voto paupertatis.

Affirmat Sanch. lib. 7. moral. c. 19. à n. 21. quia nec Prælatus, nec Conventus potest licitè hanc dare, ergo est nulla, sed Licentia nulla non tollit malitiam contra votum paupertatis. Ex hoc infert accipientes à Religioso sic expendente teneri restituere.

Contra hanc rationem insurgit Lugo *Disput. 3. à n. 130.* si Licentia est nulla, ergo Religiosus expendens in usus turpes incurrit pœnam proprietatis, cujus contradictorium docet ipse Sanch. n. 25. quod non cohæret cum ratione data, uti nec cum eo, quod n. 55. dicat Religiosum conscio, & annuente Prælato furantem ab Extraneo non peccare contra votum paupertatis, sed contra justitiam erga extraneum.

traneum, quod etiam asserit Suarez *e. 11. n. 15.* sed si Licentia ad usum turpem ex rebus Conventus non liberat à malitia contra votum, minus liberabit acceptionem rei alienæ.

Respondet Sanchez quod vitium proprietatis consistat in eo, quod Religiosus contra votum sibi quærat, aut appropriet sine Licentia, in casu autem postremo non sibi quæreret aut appropriaret, sine Superioris Licentia. Sed contra est, quod nec in casu quæstionis quidquam quærat aut usurpet sine Licentia.

Respondeo ad quæstionem in Religione rigorosè observante votum paupertatis non impedire, quo minus usus sit malus contra votum paupertatis non defectu Licentiæ, sed ex natura voti in tali Religione, quia votum in ea non solum interdicit voyenti usum rerum sine Prælati Licentia, sed quod velit etiam conservare statum pauperis seu quod non expendat in dedecentia paupertatem Religionis, qualia sunt usus profani, vel turpes. Lugo *n. 132.* fatetur dictam malitiam contra votum paupertatis non esse vitium proprietatis, eo quod hoc tunc contingat, quando ex bonis communibus Religiosus autoritate propriâ aliquid usurpat, & expendit, quod hic non fieret, etsi non posset auferre Licentia data omnem malitiam contra votum paupertatis.

Quod autem fieri possit ut etiam in actibus illicitis certa malitia impediatur ex Licentia Prælati explicat Lugo *n. sequenti* ab instantia Pontificiæ dispensationis cum consanguineis ad contrahendum matrimonium, quo casu non solum Copula conjugalis illis redditur licita, ac immuais

ab incestu, sed etiam impedit ne inter eos extra casum conjugij exercita sit incastuosa, item dispensatus ad esum carniū non peccat contra prohibitionem Ecclesiæ, in qua est dispensatus, etsi eorum esus sit turpis, dum furto sublata comeduntur.

Unde infert quod positâ Generali Licentiâ Superioris de possibili non repugnante nullus usus ad superflua, aut turpia inficeretur vitio proprietatis propter rationem proximè datam, at benè vitio contra votum paupertatis, quia tamen aliqui sumptus non dedecent statum pauperum, etsi contra aliam virtutem sint, uti forent contra temperantiam in cibum, & potum sanitati talis Religiosi noxium; hinc in simili casu non peccaretur contra votum paupertatis, cum supponatur non esse nimis pretiosum, & rarum, qualis opponitur statui pauperum. Ex hoc principio colligit Lugo *n. 135.* etiam pretium modicum datum meretrici non fore contra votum, quia non est pauperibus insolitum, consequenter non pugnat cum paupertate ex hoc.

Si petas quid Religiosis censendum necessarium, quid superfluum. *Resp.* Nominè necessarij venire non solum id, quod absolutè est necessarium, sed etiam illud, sine quo res non potest decenter, & congruenter conservari, tale enim est necessarium secundum quid, superfluum est, quod pensatis omnibus circumstantijs Religionis, personæ, loci, temporis, Officij nec ad vitam, nec ad decentiam statûs Religiosorum est necessarium, unde quod in una Religione censetur usus moderatus, in altero ut superfluum reprobat, &c. Bassævus *tom. 1. v. Paupertas Religiosa n. 11.*

§. XI.

An Licentia Prælati concessa ad superflua contra votum paupertatis, aut ad sumptus alijs virtutibus oppositos sit valida, & an ejusmodi Licentia ex parte Prælati possit esse licita?

49. **R**espondeo ad primum probabilius Licentiam valere, ita Lugo de just. Disput. 3. n. 137. Contra Sanch. lib. 7. moral. c. 19. n. 22. Probatur quod nulla sit lex irritans talem Licentiam. Trident. enim Less. 25. c. 2. de Regular. solum prohibet suppellectilem superfluam, ac paupertati incongruam, non autem invalidat actum oppositum. Aliàs Religiosus ab Amico superflua dono accipiens invalidè acciperet vi hujus decreti, quod nemo dicit: & licet Pontifex ut supremus Prælati prohibeat, non tamen aufert potestatem inferioribus Prælati, ergo nec valorem contractibus. Nec obstat, quod Prælati non sit Dominus, sed administrator constitutus à Conventu rerum Domino; hinc enim benè concluditur, quod concessio Prælati in fraudem aut grave damnum Conventus sit invalida, secùs si sumptus non sint præjudiciosi Conventui, esto hic, & nunc illicitè fiant, quia aliàs possent esse liciti facti in alios usus.

Confirmatur; Nemo vendentem pretiosas Imagines Religioso eas ementi cum Licentia Prælati obligabit ad restitutionem pretij: idem est si quis piscem magni pre-

tij aut sanitati noxium vendidit Religioso pro pecunia, cujus usum habuit cum Licentia) ergo valet data Licentia.

Resp. Ad secundam §. quæstionem, Prælatum non posse licitè dare Licentiam in particulari, seu determinatè ad usum profanum aut turpem quia cooperetur actioni illicitæ subditi, posse tamen dare Licentiam in genere, seu citra limitationem ad usus licitos, sed relinquendo obligationem & totam curam ipsi Religioso delegato, per hoc enim non concurreret ad usum illicitum Religiosi positivè, ut patet in pari primò in concursu Divino generali, & indifferenti. Secundò Pontifex dispensans cum aliquo in esu carniùm non restringit ad esum duntaxat licitum, aliàs si comederet carnes furtivas, aut valetudini nocentes, peccaret contra legem Ecclesiæ vetantem carnis esum, nec ideo Pontifex coöperatur huic illicitæ comestioni, sicut nec Sacrilegio Sacerdotis in loco interdicto ex Licentia Pontificis celebrantis cum peccato mortali. Ergo Generalis Licentia permittens quemvis usum etiam illicitum non censetur coöperari abutenti concessâ Licentiâ.

E 2

§0. Sed,

50. Sed hinc oritur difficultas, an defacto Prælatus Religioso concedens Generalem Licentiam expendendi aliquam pecuniam, censeatur eam restringere ad usus solum honestos; Affirmat communis cum Sanchez, n. 30. quia præsumendus est concedere Licentiam gravi vocantem culpâ, quam continet Licentia ad vana, aut turpia. Secundò à pari; Pontifex dans Episcopo potestatem testandi præsumitur dare, nisi oppositum explicet, ad sola pia opera juxta communem cum Sanchez *Lib. 2. Consil. c. 2. dub. 51. n. 6.* Ergo etiam Prælatus censendus est ad usus tantum licitos dare; consequentia urgetur, quia dat talem, qualis ab eo peti solet.

Ex his jdem Doctores inferunt restituenda esse ab illis, quia à Religioso acceperunt pro similibus ob defectum Licentiæ necessariæ, ne Religiosus sit Proprietarius, seu Autoritate propria expendens. Ob hæc fatetur Lugo n. 142. hanc sententiam esse probabilissimam.

Respondeo nihilominus cum Lugo citato oppositam esse probabilem, probatur in alijs materijs per responsum antecedens Licentia generaliter data, quantum est ex parte dantis, aufert totum impedimentum situm in defectu Licentiæ, seu in eo, quod subditus operetur invito positivè Prælato sine restrictione ad usus ex alijs capitibus illicitos, ergo etiam Prælatus Generaliter dans Religioso Licentiam dispensandi cum aliqua pecunia non restringit facultatem ad actus duntaxat pios, sed quantum est ex parte sua, tollit totum impedimentum; ita ut nullus usus, etsi sit illicitus contra alias virtutes, sit illicitus contra justitiam, seu injustus, hoc est, fiat invito positivè Domino pe-

cunia sic expensæ, aut administratore Domini sive Conventûs. Ex his.

Respondeo ad argumenta Sanchez, ad primum nego, quod Licentia Generalis non restricta ad usus pios sit ex parte Prælati culpabilis, non enim concedit pro usibus illicitis, sed quantum est ex se aufert malitiam injustitiæ ab jisdem usibus, qui fiunt contra castitatem, aut temperantiam aut justitiam erga extraneos.

Ad secundum est disparitas, quod dispensatio in lege sit odiosa, proinde sit restricta interpretationis: cum ergo Lex Ecclesiæ prohibeat Episcopis simpliciter testari, ac etiam testari ad opera pia dispensando in primò, consequenter concedendo facultatem testandi, non dispensat quoad punctum secundum, atque adeo potest testari ad sola opera pia, Prælatus verò Religiosus non potest dispensare licentiando subditum ad usum inhonestum, sed præcisè tollendo impedimentum unicuique situm in defectu Licentiæ, hunc tollit, quantum est de se, quo sublato subditus non est proprietarius, sive non exercet actum invito positivè Domino, consequenter non facit injustitiam conventui.

Ex his sequitur non debere restituere ab jjs, qui à Religioso in usus turpes acceperunt, v. g. meretrix aut alij pro illicitis acceptantes pecuniam, dummodo hæc non excedat summam, quam ex consensu Religiosus sine injuria Conventûs expendere potest in honestos usus.

Dices contra primam quæstionis in §. propositæ partem: talis Licentia est contra voluntatem Pontificiam declaratam in citato Tridentino & Clement. 1. de statu Monachorum. Omnia superflua ac pretiosa prohibentur. Secundò

Præla-

Prælati non est rerum Dominus sed Con-
ventus, ipsi autem administrare debet ad
mentem Conventûs, qui consentire non
potest in usus jure prohibitos. Resp. Ad
primùm esse contra voluntatem Pontifi-
ciam prohibentem usum, secùs irritan-
tem valorem, quia non aufferit à Præla-
to facultatem necessariam pro Licentia a-
movente ab usu vitium proprietatis con-
tra votum.

Resp. Ad secundùm ex *num. 49.*
negando quod Licentia Generalis non re-
stricta ad pios usus sit contra mentem Con-
ventûs, nisi sumptus sint magni, aut
fraudenti, nec Conventus nec Præla-
tus consentire potest in usus illicitos ut ta-
les, secùs, ne hi liberentur ab injustitia,

five vitio proprietatis, quia nullum jus
prohibet illis, ne utantur facultate de se
licitâ impediendi in Religiosis malitiam
injustitiæ dominio Conventûs opposita, set-
si nequeant impedire, ne penitus usus sit
illicitus contra votum paupertatis per *nu-
mer. 48.*

Pro praxi advertit Lugo *n. 143.* in fi-
ne, quod etiam secundum oppositam
sententiam Sanch. non sit obligatio re-
stituendi accepta à Religioso ob turpem a-
ctum, nempe si Religiosus dans ex fine
turpi mutatâ hâc voluntate turpi donet
fœminæ, quæ E. g. est pauper, aut ex a-
lio fine honesto, supponitur enim ha-
bere facultatem expendendi in usum ho-
nestum.

§. XII.

Cujus Prælati Licentia necessaria ad usum licitum.

SI EX hucusque à *num. 43.* disputatis
clara est necessitas Licentiæ Super-
rioris, ut Religiosus validè, & licitè ci-
tra læsionem voti paupertatis expendat,
sed cum in plerisque Religionibus Reli-
giosus plures habeat Prælatos videlicet Ge-
neralem, Provincialem, localem E. g.
Rectorem aut Quardianum, aut Prio-
rem, imo in eodem domicilio nunc
hunc, nunc alium, quæritur an Licentia
hujus Prælati E. g. Rectoris, aut Prioris
sufficiat, ut Religiosus valeat illâ uti pri-
mò in eodem domicilio sub novo locali
Prælaro. Secundò an in alio domicilio,
ad quod transit.

Item an sit reus proprietatis in votum
paupertatis licentiam petens à pluribus Su-

perioribus pro certa summa non exceden-
te singulorum potestatem, puta Recto-
ris, Provincialis, & Generalis sciens,
quod nullus eorum concederet tantam si-
mul summam.

Item an Superior etiam ad breve
tempus possit pro se uti facultate, quam
alijs concedere potest, eâque uti tempore,
quo erit subditus sine nova Licentia.

Resp. Primo posse dare Licentiam
Generalem pro toto Ordine, Provin-
cialem pro tota Provincia, Localem
pro proprio domicilio Religiosis non
hospitibus, imo etiam his si juxta Regu-
lam non minus subjiciuntur illi, ac alteri
incolæ Superiori talis loci prout defacto fir-
in

in Societate, extra quam Superior localis non est Superior hospitem Lugo n. 129. Bellizarius tract. 4 c. 2. n. 421. Deducens hospitem Societatis reversurum ad suum domicilium, cum habeat cumulativè duos Superiores posse à quovis illorum petere Licentiam, non teneri autem ab utroque, unde non tenetur à Superiore hospiti. Quod si discedat de domicilio uno ad aliud oblata in itinere, potest accipere de Licentia Superioris Prioris, aut sequentis ad quem tendit.

Quid si subditus quid notabile recipiat, & expendat sine Licentia immediati Superioris animo petendi Licentiam à mediato sibi valdè benevolò sciens facilius concedendam.

Respondet Pellizarius tract. 4. c. 2. n. 423. post Sanchez lib. 7. Moral. c. 19. n. 51. talem non peccaturum vitio proprietatis, nec mortaliter sed leviter defectu Licentiæ expressæ, aut tacitæ Superioris Localis, quia operatur solùm ex Licentia præsumpta conditionata, quæ illum liberat à vitio proprietatis, sufficit enim, quod positivè non repugnet Superior ne censeatur furtum per dicta à n. 44. proinde nec vitium proprietatis.

Resp. Secundò fas esse uti Licentiâ etiam sub alio Prælate (nisi revocaverit, quia inquit Pellizarius n. 433. est gratia facta, quæ non expirat morte concedentis) in eodem domicilio, secùs in alio, eo quod loci unius Superior non possit præjudicare Superiori loci alterius. Opus positum dic de Licentia concessa à Generali, aut Provinciali, non restricta ad locum.

Potentem à diversis Superioribus à singulis summam, quam concedendi jus

habent, etsi appareat aliqua fraus intervenire, simpliciter tamen loquendo vitio proprietatis liberat Pelliz. n. 414. utitur enim jure suo citra obligationem ad hunc effectum unum præ alio adeundi. Ejusdem mentis videtur esse Lugo Disp. 3. n. 129. ita loquens: *Licentia non dicitur dolo obrenta, quoties subditus tacet aliqua (dummodo nec implicite significet oppositum) quæ si dixisset, Superior non concessisset.* Vide cit. Pelliz.

Resp. tertio Superiorem posse pro se accipere, ac retinere oblata v. g. Breviarium, vestes, pecuniam absque nova Licentia etiam cessante Prælaturâ Lugo de Pœnit. Disput. 19 à n. 42. quia similia habent præsentem effectum, ac executionem nempe usum excepta pecunia, de qua etiam fatetur, quod possit oblatam accipere, ac retinere præfato modo, non tamen eam cessante officio expendere sine Licentia Superioris. Disparitas inter retentionem pecuniæ, ac hujus expensionem est, quod retentio habeat tractum seu effectum successivum, ergo cum nequeat sibi metipsum dare Licentiam pro tempore depositæ Prælaturæ (sic enim sibi qua subito delegaret facultatem, quod repugnat, quam tamen alijs delegare potest) idcirco eâ facultate sub novo Prælate uti non potest quoad usum pecuniæ, sed benè quoad usum vestium, Breviarij, &c. nisi hæc revocet.

Contra hanc doctrinam insurgit Dicastill. de Pœnit. Disput. 3. n. 147. existimans inconsequenter dici, quod possit retinere pecuniam, secùs expendere sine Licentia successoris, quia retentio pecuniæ non minùs est contra votum, quam ejus expositio, est enim quædam moralis

lis acceptio, ergo sicut non licet expendere ita nec retinere pecuniam sine consensu successoris.

Responderet fortè Lugo ut prius esse disparitatem, quod pecuniæ retentio ex se dicat tractum successivum, secùs expositio.

§. XIII.

An Prælati Regulares possint subditis concedere usum, aut administrationem temporalium, & quid Religiosi facti Episcopi aut Cardinales possint circa temporalia.

ELucidatio hujus §. habetur infra n. 301.

§. XIV.

An Religiosus ex Licentia Prælati habens pecuniam ad usus honestos possit eam ludendo exponere? an lucrum notabile ludo perdere, aut hoc restituere ludens sine Licentia: & quid si Religiosus Societatis pro ministerijs spiritualibus accipiat stipendium, aut missam legat nomine alterius stipendiati.

52. **Q**uatuor puncta quæstio includit. Primò an possit ludo exponere. Secundo an totam lucri summam notabilem perdere. Tertio an ludens sine Licentia, aut ludo sibi vetito debeat collatori lucrum reddere. Quarto an Religiosus Societatis possit pro ministerijs spiritualibus accipere stipendium, aut pro stipendiato legere missam.

Resp. Ad primum posse pecuniam moderatam ludo exponere (nisi mos, aut Ordinis Constitutiones ludum talem ventent) nempe si Religiosus studens, &c. annuatim expendat in sui sustentationem 100. aureos, potest anno uno in usum honestum expendere quatuor aut quinque, dummodo intra id tempus in alios

usus non necessarios aliam summam non expendat Lugo n. 14.

Resp. Ad secundum cum eodem n. 145. totam summam posse perdere durante moraliter, eodem ludo, etsi species ludi mutetur, novique succedant lutores, dummodo non omnes simul mutantur, aliàs foret novus moraliter ludus; finitio autem primo ludo nequit Religiosus ludo novo perdere, nisi moderatam summam, quia absoluto moraliter ludo lucrum cessit in dominium Monasterij Sanch. c. 19. n. 84. quod esse verum in rigore juris faterur Lugo, nihilominus æquitas petit, ut lucrum hodiernum ex communi ludendi Licentia liceat

cras

cras ludo exponere, si redeat is, qui pri-
die perdidit.

Resp. Ad tertium Religiosum lu-
crantem ludo sibi vetito, aut summam sibi
non concessam teneri collusori lucrum to-
tum reddere, ita Lugo *n.* 146. amplectens
sententiam communem Sanchez *num.* 86.
improbans tamen ejus rationem: ipse au-
tem dat istam, quod ludus sit contractus
utriusque onerosus cum mutua obligatio-
ne, ac periculo perdendi ac lucrandi,
sed talis Religiosus nequit subire hujus-
modi periculum ac mutuam obligationem
defectu Licentiae, nec valor hujus con-
tractus potest claudicare ex parte Religio-
si, usque ad ratificationem Superioris, uti
possunt alij contractus.

Resp. Ad quartum Religiosum So-
cietatis accipientem stipendium, aut aliud
temporale pro spiritualibus ministerijs
probabilius peccare ex genere suo mortali-
ter contra votum paupertatis Sanchez
lib. 7. c. 28. n. 6. Suarez, Pallao con-
tra Belliz, *tract. 4. c. 2. u. 132.* Ratio
est, quod votum paupertatis in Societate
se extendat ad hunc actum, nempe non
admittendi stipendia pro spiritualibus,
nam *cap. 1. Exam. §. 3.* sic dicitur: *Tria
vota in ea (nempe in Societate) obedi-
entia, paupertatis & castitatis emittuntur,*
postea materiam paupertatis sic ex-
plicat, *hic paupertatem accipiendo,*
*ut nec velit nec possit reditus ullos ad
suam sustentationem, nec ad quodvis a-
liud habere:* & infra eodem contextu,
neque etiam pro missarum sacrificijs,
*vel predicationibus stipendium ullum
accipere, vel Eleemosynam qua ad com-
pensationem ejusmodi ministeriorum
dari solet, possunt admittere.* Ex hoc.

Infero reum esse voti paupertatis
Religiosum Societatis celebrantem ex pa-
cto, ut stipendium detur alteri, qui
talis celebratione missae acquirit dominium
pecuniae, & id transfert in alterum, quae
ratio probat talem non posse legere missam
pro clerico privato pecunias recipiente
pro missis, cum pecunia non acquiratur,
nisi media missae lectione, quale jus ne-
quit acquirere Sacerdos Societatis. Sanchez
num. 19.

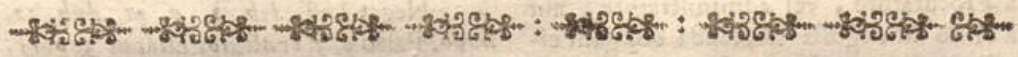
Nihilominus quuando quis obliga-
tur ad missas vi beneficii, cum tunc fru-
ctus beneficii non acquirantur per lectio-
nem missae, sed extinguatur obligatio
seu onus connexum juri ad fructus bene-
ficii potest Sacerdos Societatis lectione
missae talem liberare ab onere praefato
Sanchez, *n.* 18. recte inferens *n.* 24. etiam
posse facere missam pro eo, qui jam reco-
pit stipendium, ac satisfacere est impo-
tens, ut si defectu stipendij nequeat con-
ducere alium celebrantem, tunc enim Sa-
cerdos Societatis censetur gratis legere
missam ob impossibilitatem stipendij dan-
di ab inope obligato, aut restituendi
danti illud, si enim moraliter posset re-
stituere, jam pro eo legens missam id ac-
quireret obligato, quod non licet.

Circa dicta addo tria: primum est
quod sit valde probabile non adversari vo-
to paupertatis celebrare pro Amico,
quem scio stipendium accepisse, quia ce-
lebrans nihil temporale admittit, cujus
admissionem duntaxat votum paupertatis
excludit, secus quod simpliciter gratis
velit exercere spiritualia ministeria ita
Palao *parte 3. tract. 16. Disp. 2. punct. 11.*
num. 7. Secundum est, quod et si juxta
sententiam assertam in responso ad quartum

tum sit peccatum mortale, attamen non esse damnandum mortalis contra votum ex hoc præcisè capite monet Soar. tract. 4. de Relig. tract. 10. lib. 4. c. 8. n. 11. Dicit ex hoc præcisè, quia alio titulo magnum esse periculum mortaliter peccandi probat ibidem sic, quod Religiosus accipiens hæc stipendia sine uila Licentia clare incurrat in vitium paupertatis. Quod si illa accipiat ex Licentia dolosè obtenta, ut si petita sit Licentia ad rem accipiendam tacito titulo stipendij, probabilissimè etiam non effugitur vitium paupertatis, est enim Licentia subrepticia ob tacitum titulum in hac materia substantialem, nam eo cognito nunquam Licentiam dedisset. Procedunt dicta etiam de itinerante stipendium accipiente.

Tertium est quod etiam Sanch. n. 15. concedit eum, qui ante initam Societatem accepit stipendia pro missis ea debeat persolvere in statu Societatis post vota, si prius non satisfecit talis enim non acqui-

rit stipendium, sed ex ejus acceptione contractæ obligationi justitiæ satisfacit. Ad dicit n. 2. 3. & 25. talia sacra esse præferenda sacris ex constitutione debitis, secus si post vota fuisset acceptum pro jis stipendium, nam per votum Societas acquirit jus in voluntatem Religiosi ad facienda sacra in Religione præscripta. Oppositum videtur verius etiam in isto casu, quia obligatio justitiæ est præferenda obligationi constitutionis non obligantis in conscientia ad legenda sacra, ita cit. Palao n. 11. Vide cit. Pelliz, n. 149. Ex Sanch. num. 4. Scribentem, quod non sit contra Societatis paupertatem accipere stipendia pro obligatione assignandi certum ministrum ad conferenda spiritualia E. g. Concionatorem, Confessarium, Lectorem Theologiæ, unde in Constitutionibus Societatis parte 4. c. 7. §. 3. Ubi oppositum exprimi videtur verbis illis: non convenit ullam Collegij dotationem admittere, &c. ly non convenit, importat Consilium.

§. XV.

An contractus aut delictum Prælati aut subditi Religiosi noceat Monasterio.

53. **P**ost Disputata commoda ex bonis Religiosi Monasterio obvenientia solet communiter Quæri, an etiam nocere possit per contractus initos, aut delictum & commissum.

Dico primò delictum Religiosi etiam Prælati nequit nocere Monasterio, quia personæ delictum non debet converti in damnum Ecclesiæ per regulam juris 76.

in 6. nisi ex delicto commodum accepisset Monasterium E. g. ex furto, est communis apud Pelliz. tom. 1. tract. 3. c. 6. n. 36. aut delictum præcessisset Professionem, & Professus dedisset bona sua Monasterio, tunc enim ex his est satisfaciendum. Dico secundò contractus à Religioso initos sine Licentia Prælati nullam parere obligationem civilem, seu talem, H quæ

quæ fundet actionem in foro externo, nec naturalem, seu in conscientia obligatoriam contra Lugo *Disput. 3. n. 222.* ita Wadingus *de contract. Disput. 2. dub. 2. §. 2.* Probat, quia inhabilis ad acquirendum, aut transferendum dominium est inhabilis ad contrahendas obligationes, sed Professus absque Licentia Superioris est inhabilis, ergo.

Non est Paritas à votis, quæ à Religioso emissa absque scitu Superioris obligant naturaliter, seu in conscientia, donec Superior irriter, quia Religiosi non fiunt inhabiles ad obligationes relatè ad DEUM, secùs relatè ad humana, quibus renuntiârunt, nisi obligatio oriatur ex delicto, sic Religiosus ex facto, aut illato damno in conscientia debet reparare damnum.

Econtra omnes contractus celebrati à Religioso ex Licentia expressa, aut tacita Prælati (idem dicas de contractibus Prælati ex Licentia Conventûs, ut emptio, venditio, commutatio, &c. E. g. à Procuratore, vel administratore, aut à misso ad negotia tractanda obligant civiliter, & naturaliter, seu in utroque foro, quando illi limites suæ administrationis non excedunt Lugo *n. 218.* estque communis, nihil enim tunc ad valorem contractûs desideratur, hinc.

Patet primò Conventum obligari ex mutuo accepto à Religioso studente expenso in res necessarias, quando illic alitur expensis Conventûs, secùs si expensis alterius, citatus Lugo.

Patet secundo depositum apud Religiosum hujus culpâ perditum etsi illud

ex Licentia Prælati acceperit, Conventum non teneri resarcire, quia culpa Religiosi non nocet Monasterio, nisi fuisset ipse commendatum Lugo *n. 219.*

Patet tertio mutuum acceptum à Prælato ad res Monasterio comparandas cum hic legitime transiverit in Monasterii dominium, teneri Conventum bonifacere, etsi Postea Prælatus mutato animo malè expenderit Lugo *n. 218.* ex Sanchez *lib. 7. c. 31. n. 28.*

Circa conclusionem secundam dubitatur, an licet Religiosus non obligetur alteri vi contractûs, alter tamen obligetur stare contractui, donec rescindatur à Prælato. Affirmat cum plurimis Sanchez *n. 28.* Lugo *n. 221.* Quia Religiosus gaudet privilegio minoris & pupilli, qui si contrahant sine autoritate curatoris, & Tutoris, contractus ex parte illorum claudicat, id est, non ipsi, sed alij, cum quibus contrahunt, tenentur stare contractui, *Lege Julianus §. si quis à pupillo ff. de actionibus empti.*

Negat Less. *lib. 2. c. 41. dub. 12. n. 50.* Palao *p. 3. tract. 16. Disput. 3. p. 15. n. 7.* Salmanticens ex Generali regula æqualitatem esse servandam in contractibus, à qua non excipitur contractus Religiosi, nec privilegium memoratum potest ad eum extendi, nam in Privilegijs in jure exorbitantibus non debet fieri extensio de uno casu ad alium, maximè si eadem ratio in eo non currat, uti hic non currit, jus enim pupillo & minori favet ob defectum ætatis. Utraque sententia est probabilis, at probabilior videtur negativa,

§. XVI.

Corollaria Practica.

54. **C**olligitur primò Prælati ex Officio proinde ex iustitia sub peccato mortali obligatur ad sequentia,

Primò ad procurandum bonum tum spirituale tum temporale Religiosorum; ex spiritualibus debet per se aut ab ipso substitutum Administratorem suis temporibus Sacramenta. Trident. *Sess. 23. c. 1. de reform.* præsertim pestis tempore etiam cum vitæ periculo.

Secundò ad procurandam observantiam Regularem, & Constitutionum Ordinis etiam ad nullam culpam obligantium Sanch. *lib. 1. moral. c. 6. n. 19.* Pelliz. *tract. 3. c. 6. n. 5.*

Tertiò delinquentes subditos Religiosos corripere, & punire, hoc enim est medium necessarium ad Regularem disciplinam, imò, & inquisitio morum subditorum, ne ex occultatione maneat delicta impunita. Hic tamen opus est magnâ prudentiâ, nè Prælati se reddat exosum, unde *non sit nimius, non sit Zelotypus, & nimis suspiciosus* inquit S. Benedictus *c. 64. Regula sua,* estque etiam S. Thomæ *secunda secunda quest. 33. Art. 2. ad. 4.* Et ibi Cajetanus in fine, ad prudentiam spectat quædam leviora interdum dissimulare, ut postea correctio sit fructuosior.

Quartò ad ejusdem Officium spectat subtrahere suis occasionem propinquam peccandi, atque adeo ministeria talia eis non committere in quibus spectatâ eorum

fragilitate nequeunt esse moraliter liberi à peccato gravi Sanch. *lib. 6. moral. c. 2. n. 53.* qui de matrimonio *lib. 10. Disp. 12. n. 52.* Rectè colligit Prælatum prudenter suspicantem gravem Religiosi excessum posse cum testibus idoneis observare eum ex fine illum convincendi, corrigendi, aut puniendi.

Quintò cum instauratio Regulæ collapsæ, & reformatio morum sit necessaria ad commune Religionis bonum, ex Officio incumbit Prælati obligatio quam maxima abolendi abusus inductos Trid. *Sess. 25. c. 1. de Regul. de modo reformandi vide Pelliz. tract. 1. c. 5. à. n. 5. Sanch. cit. c. 2. Vasq. 1. 2. Disput. 145. cap. 4.*

Media Præcipua sunt oratio mentalis, exacta Regularum omnium observantia, recta Juniorum educatio, electio bonorum Prælatorum (Prælati enim dissoluti disciplinam non audent procurare, ne audiat illud, *Medice cura te ipsum & Ecclesiast. 10. Qualis est Rector civitatis, tales & habitantes in ea*) fuga nimie evagationis extra claustra, evitatio familiaritatis sæcularium, restrictio nimiarum exceptionum (hæ enim invertunt Regularem disciplinam; de hoc vide formidabilem casum plurium Religiosorum æternam damnationem propriam attestantium Priori Monasterij apud Deltrium *lib. 6. Disquisitionum Magic. c. 2. Sect. 3.*

H 2

9. 3.

9. 3. inductio vitæ communis in victu, & vestitu, &c.

Quæ temporalia sint ex iustitia præstanda Religiosis. Breviter constat ex n. 47. hæc obligatio cessat respectu legitime ejectorum etiam Sacerdotum, aliàs commodum reportarent ex delicto; hinc plures è Societate Sacerdotes dimissi prætendentes postmodum alimenta ab eadem, causâ suâ ceciderant etiam in curia Romana, si tamen Apostata, aut fugitivus captus ab aliquo reducat, debet Religio expensas refundere titulo utilis negotiorum gestoris Sanch. c. 9. n. 22. id ipsam ampliã ad eum, qui pœnitentia ductus redit sponte, si enim Religiosus prævenit obligationem Religionis obligatæ ad eum inquirendum, ac revocandum.

Item tenetur Religio Religiosum apud infideles captivum redimere si potest expensis moderatis, secùs immoderatis Pelliz. tract. 3. c. 6. n. 35. monens hac in re potius debere Religionem abundare, quam deficere attentis circumstantijs personæ, &c. de reliquis patet ex dictis.

55. Colligitur secundò Scholasticos Societatis ad tempus retinentes dominium non posse uti rebus suis sine Licentia Superioris citra violationem paupertatis, ita Gregor. 13. in Constit. Ascendente Domino. Postquam dixit eos retinere dominium subdit. *Etenim tamen quantum ad illorum usum Religiosum paupertatem servant, neque ulla re tanquam propria sine Superioris facultate uti possunt.* Ideò dicuntur, non posse, inquit Soarez, tom. 3. de Religiosis. Tract. 3. lib. 4. c. 6. n. 2. Quia agerent contra Religiosam paupertatem, & n. 3. subjungit formalia Congregationis quintæ Genera-

lis Can. 7. *Qui post tria emissa vota substantialia res suas distribuit, vel illis se abdicat sine superioris facultate facit contra votum paupertatis.* Adidit n. 4. hoc esse ex genere suo peccatum mortale, sed quia res, quæ expeditur non est Religionis, sed propria, & quia non delinquitur usurpando & retinendo, quod magis paupertati repugnat, quam abdicatio, ideò major quantitas requiritur ad peccati gravitatem. Et cum non Superioris iudicium sed voluntas reponat distributionem in materia voti: hinc etiam Superior iudicaret aliquam dispositionem meliorem eâ, in quam subditus inclinatur, hanc amplectendo, licet imperfectius operetur, non tamen peccat contra votum paupertatis, prout peccaret, quando Superior non tantum iudicat, sed etiam vult illa fieri, quod est melius in tali materia, tunc enim jam urget necessitas voti cum usus bonorum prohibitus usurperetur.

Rursus si dubium est, an bona sint consanguineis distribuenda, & Superior statuatur, ut id fiat secundum formam Constitutionum designando duos, aut tres viros prudentes, quorum iudicium Religiosus sequatur, hic pariter tenebitur ex vi voti paupertatis illum distributionis modum observare, quæ omnia tradit cit. Suarez n. 5.

Dices: ergo Societatis Scholasticus sine alia Licentia particulari potest licetè pro sua devotione distribuere saltem in pia, & tanta opera v. g. in pauperes, hospitalia, &c. quia ad hoc faciendum habere videtur Universæ Societatis voluntatem Exam. Generalis c. 4. §. 1. Quin aliquid sit præscriptum circa modum observandum inter ipsos pauperes, neque Superiori

riori commissum est circa hoc quidquam, sed totum devotioni donantis, proinde etsi ille veller ita fieri, non faciet ejus voluntas tunc spectare materiam ad votum paupertatis E. g. ut si designaret subdito certum pietatis opus, v. g. ut det sua Societati nolens Societati dare non videretur peccare contra votum paupertatis. *Resp.* Cum Suarez à n. 6. hanc objectionem fusè prosequente & dico cum eodem n. 10. illationem fuisse probabilem ante citatum canonem 7. Congregationis 5. qui cum, aut novum jus in Societatem hac in parte introducat, aut vetus autoritative declaret dicendum est simpliciter, ac sine ulla distinctione piorum operum, aut profanorum quod foret illicita contra votum paupertatis distributio in quavis opera, si fiat absque directione Superioris saltem præsumpta. Est igitur consensus Superioris necessaria conditio, ne distributio talis sit sacrylega contra votum paupertatis, neque verba illa Constitutionis *pro devotione sua* (in quibus totum robur factæ illationis est situm) repugnant decreto allegato *Congregat. quinta.* Quia non excludunt præviam Licentiam Superioris ad Generaliter disponendum, sed excludunt necessitatem Licentiæ peculiaris ad piè disponendum, vel ad disponendum in hac vel illa pia opera.

56. Colligitur tertio Religiosum peccare contra votum paupertatis sine Licentia rem pretio æstimabilem accipiendo, retinendo, absumendo, donando occultando, &c. quia votum interdicet omnem usum dominij absque Licentia Superioris secundum omnes, imò etiam cum Licentia usum superfluum, &c. per n. 48. quare reus est Sacrylegij accipiens pecuniam ab amico etsi eam compararet libros,

eòsque palam exponat, incorporatque Monasterio, quia pecunia acceptata statim acquiritur Monasterio per n. 32. 34. & 37. ergo nequit expendi in libros sine Licentia Superioris Lugo *Disput. 3. n. 153.* ampliatis numero 156. Ad accipientem cum Licentia librum sed occultantem, ut inveniri nequeat; sic enim intenditur libri possessio independens à nutu Superioris.

Item peccant Religiosi res usui suo concessas sine Licentia saltem tacita invicem mutuando, aut commodando, usufruarius enim nequit concedere usum rei permissæ, ut habetur, *institutionum de usu & habit. §. 1. & 2.* in rebus autem parvis, & crebro occurrentibus censetur esse facultas tacita, & Generalis saltem ad tempus breve Sanch. *lib. 7. c. 19. n. 65.*

57. Colligitur quarto Peccare Religiosum contra votum paupertatis res ad usum sibi concessas transferendo de loco uno ad alium absque Licentia, nisi contraria consuetudo vigeat sine contradictione Superioris. Item si sibi appropriet aliquid ex bonis communibus Monasterij, sive esculenta, sive poculenta, sive alia utensilia Less. *lib. 2. c. 41. n. 78.* nisi ea injustè deneget Superior Fagundez *lib. 7. in Decalogum c. 5. n. 38.*

Quid si esculenta, & poculenta offerantur ab externo præsertim pretiosa ea absumens sit ne reus voti paupertatis, negat Lugo *Disput. 2. n. 51.* Ex hoc principio, quod absumens cibos se solum habeat passivè, offerens verò activè absumendo illos per os Religiosi, velut suum instrumentum, sicut si per manus Religiosi projiceret gemam pretiosam in Mare. Sed hæc sententia à cæteris merito reprobatum (estque sententia hæc prohibita do-

ceri in nostris Scholis per n. 398.) cum in morali aestimatione non Dominus comodat, & alatur, sed Religiosus, ipsèque Lugo paupertatis reum damnat. cibos apud se retinentem (estò protestetur Dominus se eorum dominium retinere apud se) ita ut jis Religiosus utatur in cella sua. Nominè Domini, econtra in projectione gemmæ in morali aestimatione censetur se habere Religiosus merè passivè, etsi physicè se habeat activè.

58. Colligitur quintò non esse contra votum paupertatis ad petitionem alterius, acceptisque ab eo coloribus pingere illi pretiosam Imaginem, sic enim operam solùm suam impendit alteri, quod non est contra votum, cum nihil sibi sed alteri acquirat, oppositum dic de Imagine picta ad nullius instantiam, talis enim acquiritur Monasterio, consequenter nequit donare Lugo *Disput. 3. n. 14.*

Quid licite citra læsionem paupertatis expendere possint Religiosi æconomi, Procuratores, & Administratores temporalium attendenda est voluntas Superioris aut Ordinis, aut consuetudo recepta, quam si excedant, peccant contra vota ex S. Thoma 2. 2. q. 32. Art. 8. in corp.

Est autem communis consuetudo Religiosos studentes, Peregrinantes, aut negotij gratia extra claustra Constitutos moderatas facere Eleemosynas, ac donationes, nempe juxta statûs sui conditionem Lugo n. 167.

Hinc si Religiosus emit cum Licentia Superioris quædam solita alijs distribui, ut Imagines, Cruces, Rosaria, &c. hoc ipso quod Superior dederit facultatem pro jis comparandis, etiam indirectè dedit facultatem eadem donandi, Sanch. *lib. 7. c. 19. n. 70.*

Item Generaliter potens ex Licentia dare, & accipere potest vi ejusdem Licentia etiam emere, & vendere (nisi specialis appareat turpitudine in tali venditione, unde habens facultatem distribuendi Imagines, &c. non potest vendere) quia venditio & emptio nihil est aliud, quam datio, & acceptio limitata, nempe sub conditione pretij Lugo n. 159. rectè monens eum, qui habet facultatem solùm dandi vendere non posse, quia venditio continet etiam, acceptionem pretij, quæ non est datio.

An Licentia dandi uni concessa eo ipso etiam sit Licentia accipiendi in alijs ejusdem Prælati subditis, dubitari potest? *Resp.* De rigore juris non posse affirmari, cum liberum sit Superiori auferre impedimentum, nempe defectum Licentia ex parte unius, non alterius, aliàs dispensans cum habente votum castitatis ex fine contrahendi matrimonium, hoc ipso dispensaret cum alijs in voto castitatis ut cum eodem contrahant. Quare hac in re debet mens Superioris explorari: Declaravit autem P. Mutius Videlescus Generalis Societatis pro suis apud Lugo n. 165. quod habitâ Licentia in uno ad dandum sit etiam in altero Licentia acceptandi, & econtra dummodo fide bonâ procedatur.

59. Colligitur ultimo Religiosum non esse reum Sacrylegij contra votum paupertatis in usu rerum, circa quem se habet vel physicè vel in morali aestimatione merè passivè velut purum alterius instrumentum (quia sic physicam facultatem non extendit ad aliquid, ad quod haberet ligatum vinculo proprietatis alterius Superioris voluntate) ut si secularis accendat ignem ad Religiosum Calefaciendum, aut quid odoriferum pretiosum ad recrean-

recreandum ejus olfactum, aut exhibeat spectaculum pretio dignum, aut vehat secum in curru, aut si per manus Religiosi projiceret gemmam pretiosam in Mare, hoc casu Religiosus in consideratione physica non habet se merè passivè, at benè in æstimatione morali, cum moraliter seu Prudentum judicio perinde sit, ac si Dominus ipse gemmam abjiceret. Idem est, si Dominus dat Religioso pecuniam, quam reddat tertiæ personæ sine utilitate in ipsum redundante, aut Nomine Domi-

ni largiatur pauperibus; censetur enim purum Domini instrumentum; e contra quando Religiosus se non habet, aut physicè, aut moraliter merè passivè, neque ut purum instrumentum circa aliquas operationes, sed eas in commodum suum vertit per activnem, in qua in morali æstimatione sed habet activè, peccat contra votum paupertatis, qualiter diximus paulò antè se habere Religiosum sine Licentia prandentem apud sæcularem,

§. XVII. Dissertationis I. Articuli VI.

Quinque sequelæ contra votum paupertatis & totidem Propositiones de paupertate in Societatis Scholis doceri vetitæ.

DE his sequelis & propositionibus vide à num. 393.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

De Beneficiatorum Dominio.

§. I.

De Triplici genere bonorum Clericorum.

60. **C**lericorum bona sunt Triplicia: Primò Patrimonialia ut acquisita titulo hæreditatis, Artis, Laboris, Contractus, &c. Secundò quasi Patrimonialia, quæ Clericis in fidelium gratiam occupatis dantur non tanquam fructus beneficij, sed ut merces laboris E. g. pro lectione Missæ, Concione,